

گزارش اقتصادی شاپراک

سال ۱۴۰۱

اللهم صل على محمد
وآله الطيبين

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

۵.....	فهرست شکل‌ها
۷.....	فهرست جداول
۹.....	پیشگفتار
۱۰.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۲.....	۱- شاخص‌های عملکردی شاپرک در سال ۱۴۰۱
۱۲.....	۱-۱- آمار عملکردی شاپرک
۱۳.....	۱-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۱۳.....	۱-۲-۱- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۱۴.....	۱-۳-۱-۱- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۱۶.....	۱-۴-۱-۱- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۱۹.....	۱-۵-۱-۱- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۲۰.....	۲-۱- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۲۰.....	۱-۲-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۲۴.....	۲-۲-۱- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۲۵.....	۳-۱- عملکرد اقتصادی شاپرک
۲۵.....	۱-۳-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی (آپدیت اسفند)
۲۶.....	۲-۳-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۹.....	۲- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت
۳۰.....	۱-۲- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها
۳۰.....	۲-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها
۳۲.....	۳-۲- دسترس‌پذیری حس شده خدمات
۳۴.....	۴-۲- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه
۳۶.....	۳- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات پرداخت
۳۷.....	۱-۳- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت
۳۸.....	۲-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش
۴۱.....	۳-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار هر نوع تراکنش
۴۴.....	۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها
۴۶.....	۵-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش
۴۶.....	۱-۵-۳- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی در کشور

- ۳-۵-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی در کشور ۴۸
- ۳-۵-۳- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی در کشور ۵۱
- ۳-۶-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۵۳
- ۳-۶-۳- شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری ۵۳
- ۳-۶-۳- شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در بعد کشوری ۵۵
- ۳-۶-۳- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۵۸
- ۴- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۶۲**
- ۴-۱- سهم بازار پذیرندگی ۶۲
- ۴-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده بر حسب تعداد و مبلغ تراکنش‌ها ۶۳
- ۴-۱-۲- سهم هر بانک پذیرنده از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۷
- ۴-۲- سهم هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های بانک پذیرنده ۷۱
- ۴-۲-۱- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۷۵
- ۴-۳- سهم بازار صادرکنندگی ۷۸
- ۴-۳-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۷۸
- ۴-۳-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۷۹
- ۴-۳-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۸۰
- ۴-۳-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۸۵
- ۴-۴- سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های بانک‌های در نقش پذیرنده و صادرکننده ۸۷
- ۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش ۹۳
- ۴-۵-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید ۹۳
- ۵- جمع‌بندی ۱۰۰**
- ۶- واژه نامه ۱۰۷**

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) در سال ۱۴۰۱ ..... ۲۱
- شکل ۱-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) در سال ۱۴۰۱ ..... ۲۲
- شکل ۱-۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) در سال ۱۴۰۱ ..... ۲۳
- شکل ۱-۴ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۲۶
- شکل ۱-۲ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق در سال ۱۴۰۱ ..... ۳۱
- شکل ۲-۲ روند دسترس‌پذیری شاپرک در سال ۱۴۰۱ ..... ۳۳
- شکل ۳-۲ روند دسترس‌پذیری شبکه پرداخت در سال ۱۴۰۱ ..... ۳۳
- شکل ۱-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها در سال ۱۴۰۱ ..... ۳۷
- شکل ۲-۳ مقایسه مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر یک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۰
- شکل ۳-۳ مقایسه مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی هر یک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۰
- شکل ۴-۳ مقایسه مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی هر یک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۱
- شکل ۵-۳ مقایسه مبلغ تراکنش‌های سرویس خرید در هر یک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۳
- شکل ۶-۳ مقایسه مبلغ تراکنش‌های سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ در هر یک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۳
- شکل ۷-۳ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۵
- شکل ۸-۳ نمودار پراکندگی اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - سال ۱۴۰۱ ..... ۵۵
- شکل ۹-۳ نمودار پراکندگی اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - سال ۱۴۰۱ ..... ۵۷
- شکل ۱۰-۳ مقایسه سالانه روند تغییر ماهانه تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱ ..... ۵۹
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - سال ۱۴۰۱ ..... ۶۳
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - سال ۱۴۰۱ ..... ۶۴
- شکل ۳-۴ سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در هر بانک پذیرنده - سال ۱۴۰۱ ..... ۷۳
- شکل ۴-۴ سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در هر بانک پذیرنده - سال ۱۴۰۱ ..... ۷۴
- شکل ۵-۴ مقایسه سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۸۰
- شکل ۶-۴ سهم هر بانک از مجموع ترکیب کارت‌های صادر شده - سال ۱۴۰۱ ..... ۸۲
- شکل ۷-۴ اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - سال ۱۴۰۱ ..... ۸۹
- شکل ۸-۴ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - سال ۱۴۰۱ ..... ۹۰
- شکل ۹-۴ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - سال ۱۴۰۱ ..... ۹۱

شکل ۴-۱۰ مقایسه اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - سال ۱۴۰۱..... ۹۲

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ مقایسه آمار سالانه تراکنش‌های شاپرک ۱۳
- جدول ۲-۱ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش سالانه تراکنش‌های شبکه شاپرک ۱۴
- جدول ۳-۱ تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش در اسفند ماه سال ۱۴۰۱ ..... ۱۵
- جدول ۴-۱ سرانه تعداد هر ابزار پذیرش به ازای هر ده هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۱۵
- جدول ۵-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۱۶
- جدول ۶-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از مبلغ تراکنش‌ها در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۱۷
- جدول ۷-۱ متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای شاپرکی در سال ۱۴۰۱ ..... ۱۷
- جدول ۸-۱ سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۱۸
- جدول ۹-۱ سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار به ازای هر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۱۸
- جدول ۱۰-۱ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک در سال ۱۴۰۱ و تغییرات آن نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۰ ..... ۱۹
- جدول ۱۱-۱ سهم مبلغی انواع خدمات ارائه شده شاپرک در سال ۱۴۰۱ و تغییرات آن نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۰ ..... ۱۹
- جدول ۱۲-۱ مقایسه تغییرات سالانه شاخص نسبت دهکی ۲۴
- جدول ۱۳-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ماه ۱۴۰۱ ..... ۲۵
- جدول ۱۴-۱ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP منتهی به تابستان ۱۴۰۱ ..... ۲۷
- ۲-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در سال ۱۴۰۱ ..... ۳۰
- جدول ۲-۲ تعداد انواع خطاها در سال ۱۴۰۱ ..... ۳۰
- جدول ۳-۲ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۱۴۰۱ ..... ۳۲
- جدول ۴-۲ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک در سال ۱۴۰۱ ..... ۳۴
- جدول ۳-۱ سهم مبلغی تراکنش‌های هریک از شرکت‌های PSP در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۳۸
- جدول ۳-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۳۹
- جدول ۳-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر سرویس در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۲
- جدول ۴-۳ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۴
- جدول ۵-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۷
- جدول ۶-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۸
- جدول ۷-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال سیستمی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۴۹
- جدول ۸-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش تراکنش‌دار در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۵۰
- جدول ۹-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش موبایلی فعال سیستمی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۵۱
- جدول ۱۰-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۵۲

جدول ۳-۱۱ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۵۴

جدول ۳-۱۲ مقایسه شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۵۶

جدول ۳-۱۳ متوسط سهم تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۶۰

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۶۴

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۶۶

جدول ۴-۳ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - سال ۱۴۰۱ ..... ۶۸

جدول ۴-۴ مقایسه اختلاف سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۹

جدول ۴-۵ سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش از کل تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - سال ۱۴۰۱ ..... ۷۱

جدول ۴-۶ محاسبه شاخص هر فیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - سال ۱۴۰۱ ..... ۷۶

جدول ۴-۷ مقایسه اختلاف شاخص هر فیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۷۷

جدول ۴-۸ مقایسه تعداد و سهم کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۷۹

جدول ۴-۹ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - سال ۱۴۰۱ ..... ۸۱

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف بین سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ سهم هر بانک صادرکننده از انواع کارتهای صادر شده تراکنش دار ۸۳

جدول ۴-۱۱ سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - سال ۱۴۰۱ ..... ۸۴

جدول ۴-۱۲ محاسبه شاخص هر فیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارتهای بانکی تراکنش دار - سال ۱۴۰۱ ..... ۸۵

جدول ۴-۱۳ مقایسه اختلاف شاخص هر فیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده کارت - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۸۷

جدول ۴-۱۴ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - سال ۱۴۰۱ ..... ۸۷

جدول ۴-۱۵ مقایسه نسبت کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۹۴

جدول ۴-۱۶ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ..... ۹۶

پیشگفتار

گزارش سال ۱۴۰۱ شاپرک در بر گیرنده شاخص‌های گزارش ماهانه شاپرک می‌باشد با این تفاوت که در این گزارش شاخص‌های ماهانه به شاخص‌های سالانه تبدیل و تفسیر شده‌اند. فصول ارائه شده در این گزارش عبارتند از:

۱. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه شاپرک بررسی شده است.
۲. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که به بررسی سطح کیفی خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک پرداخته و میزان دسترس‌پذیری حس شده شبکه پرداخت و سوئیچ شاپرک نمایش می‌دهد.
۳. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که به اندازه‌گیری و تشریح سطح مطلوبیت ارائه خدمات توسط شرکت‌های ارائه کننده خدمات پرداخت می‌پردازد.
۴. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بررسی وضعیت عملکرد بانک‌های صادر کننده و پذیرنده در بخش پرداخت الکترونیکی توسط سوئیچ شبکه شاپرک، می‌پردازد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در سه دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- شاخص‌های عملکردی شاپرک در سال ۱۴۰۱
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت پرداخت الکترونیک کارت (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

فصل ۱

شاخص‌های عملکردی
شاپرک در سال ۱۴۰۱

۱- شاخص‌های عملکردی شاپراک در سال ۱۴۰۱

شاخص‌های در نظر گرفته شده در این بخش به بررسی و ارزیابی عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارت؛ شاپراک می‌پردازد. شاخص در نظر گرفته شده بر اساس تعداد تراکنش‌های شاپراک، مبلغ تراکنش‌های شاپراک و همچنین تعداد ابزارهای توزیع شده می‌باشد و با تشریح نرخ رشد شاخص‌های اشاره شده به آنالیز عملکرد و سطح ارائه خدمات شبکه شاپراک می‌پردازد.

۱-۱- آمار عملکردی شاپراک

در این بخش، عملکرد شاپراک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۱-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۴۴ میلیارد تراکنش با ارزش نزدیک به ۹۲,۶۵۶ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که این مبلغ نشان از رشد میزان استفاده اقشار مختلف جامعه از پرداخت الکترونیک و بالاخص ابزارهای شاپرکی می‌باشد.

جدول ۱-۱ مقایسه آمار سالانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	۱۴۰۰	۱۴۰۱	نرخ رشد
تعداد تراکنش (میلیون تراکنش)	۳۸,۸۵۷	۴۴,۶۵۶	۱۴/۹۲٪
مبلغ تراکنش (هزار میلیارد ریال)	۷۱,۲۷۴	۹۲,۶۵۶	۳۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱-۱ مشاهده می‌شود تعداد تراکنش‌های شبکه شاپرک در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ رشد ۱۴/۹۲ درصدی داشته است. همچنین ارزش تراکنش‌های شبکه

افزایش تعداد و مبلغ تراکنش‌ها در شبکه شاپرک به صورت سالانه امری متداول می‌باشد و پیش‌بینی می‌شود تا زمان اشباع شبکه و فراگیری استفاده از پرداخت الکترونیکی در میان تمامی افراد جامعه ادامه داشته باشد.

شاپرک نیز با ۳۰ درصد افزایش از ۷۱,۲۷۴ هزار میلیارد ریال به ۹۲,۶۵۶ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۱ رسیده است.

۱-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

ارزش تراکنش‌های اشاره شده در بخش قبلی ارزش تراکنش‌های شاپرک می‌باشد که در بردارنده میزان تورم سال ۱۴۰۱ نیز می‌باشد. در این بخش با استفاده از شاخص سالانه بهای کالا و خدمات مصرفی ابتدا سعی در حقیقی سازی ارزش تراکنش‌های شاپرک خواهیم داشت و سپس نرخ رشد ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ مورد محاسبه قرار خواهد گرفت.

جدول ۱-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش سالانه تراکنش‌های شبکه شاپراک

نرخ رشد	۱۴۰۱	۱۴۰۰	ارزش تراکنش‌ها (هزار میلیارد ریال)
۳۰/۰۰٪	۹۲۶۵۶	۷۱,۲۷۴	ارزش اسمی تراکنش‌ها
۴۶/۴۹٪	۶۴۰/۲	۴۳۷/۰	شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *
-۱۱/۲۶٪	۱۴۴/۷	۱۶۳/۱	ارزش حقیقی تراکنش‌ها

*نرخ تورم: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی ابتدا و انتهای دوره مورد بررسی بیانگر نرخ تورم آن دوره می‌باشد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

جدول ۱-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی^۱ تراکنش‌های شاپراک در حالی رشد ۳۰/۰۰ درصدی را نسبت به سال ۱۴۰۰ تجربه نموده است که میزان رشد ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپراک در زمان مشابه ۱۱/۲۶- درصد می‌باشد.

۱-۱-۳ عملکرد شبکه شاپراک در توزیع ابزار پذیرش

سه نوع ابزار پذیرش اینترنتی، موبایلی و کارتخوان فروشگاهی توسط شاپراک پشتیبانی می‌گردند که تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد و مبلغ تراکنش، دسترسی و توسعه، عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک کارتی را نشان خواهد داد.

در ارائه تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^۲ استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۴۰۱ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

^۱ ارزش تراکنش‌های شاپراک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت سالانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. اخذ شده است.
^۲ رجوع شود به پیوست ۶-۱-۷.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۱-۳ تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش در اسفند ماه سال ۱۴۰۱

اسفند ۱۴۰۱		اسفند ۱۴۰۰		ابزار پذیرش
سهم بازار	تعداد ابزار	سهم بازار	تعداد ابزار	
۹۱/۴۶٪	۹,۸۰۱,۹۱۴	۸۹/۵۱٪	۹,۱۵۹,۱۸۲	کارتخوان فروشگاه
۷/۳۸٪	۷۹۱,۴۳۳	۶/۵۲٪	۶۶۷,۰۶۷	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۱۵٪	۱۲۳,۵۸۹	۳/۹۷٪	۴۰۵,۹۹۱	ابزار پذیرش موبایلی
-	۱۰,۷۱۶,۹۳۶	-	۱۰,۲۳۲,۲۴۰	مجموع ابزارها

در پایان اسفند ماه ۱۴۰۱ بیش از ۱۰/۷ میلیون ابزار پذیرش در سراسر کشور توزیع شده است که از این

تغییر سهم ابزار کارتخوان فروشگاه، اینترنتی و موبایلی از کل ابزارها در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ به ترتیب برابر ۱/۹۵، ۰/۸۷ و ۲/۸۱ درصدی داشته است که کارتخوان فروشگاه بیشترین رشد را به خود اختصاص داده است. در مجموع تعداد ابزارهای پذیرش در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ افزایش ۴/۷۴ درصدی داشته است.

تعداد ۹۱/۴۶ درصد ابزار کارتخوان فروشگاه، ۷/۳۸ درصد ابزار پذیرش اینترنتی و ۱/۱۵ درصد نیز ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

میزان نفوذ ابزارهای پذیرش شاپرک و سرانه تعداد ابزار از جمله شاخص‌هایی است که با بررسی آن‌ها می‌توان میزان دسترسی مردم به هر یک از این ابزارها را بررسی نمود. سرانه تعداد هر ابزار بر اساس جمعیت بالای ۱۸ سال کشور در ادامه قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱-۴ سرانه تعداد هر ابزار پذیرش به ازای هر ده هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

سرانه تعداد هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر جمعیت بالای ۱۸ سال				
۶۱,۸۲۱,۸۵۴		جمعیت بالای ۱۸ سال کشور		
اختلاف	سرانه تعداد هر ابزار در سال ۱۴۰۰	سرانه تعداد هر ابزار سال ۱۴۰۱	تعداد هر ابزار در اسفند ماه سال ۱۴۰۱	عنوان
۱۰۳/۹۷	۱,۴۸۱/۵۴	۱,۵۸۵/۵۱	۹,۸۰۱,۹۱۴	کارتخوان فروشگاه
۲۰/۱۲	۱۰۷/۹۰	۱۲۸/۰۲	۷۹۱,۴۳۳	ابزار پذیرش اینترنتی
-۴۵/۶۸	۶۵/۶۷	۱۹/۹۹	۱۲۳,۵۸۹	ابزار پذیرش موبایلی
۷۸/۴۰	۱,۶۵۵/۱۲	۱,۷۳۳/۵۲	۱۰,۷۱۶,۹۳۶	جمع کل

سرانه ابزارهای پذیرش شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۱ به حدود ۱,۷۳۳ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر بالای ۱۸ سال در کشور رسیده است، این مقدار نسبت به زمان مشابه سال ۱۴۰۰ معادل ۴/۷۴ درصد افزایش یافته است. بیشترین سرانه ابزار شاپرکی متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه با ۱,۵۸۵ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر فرد

بالای ۱۸ سال در کشور و کمترین آن متعلق به ابزارهای پذیرش موبایلی برابر با حدود ۲۰ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر فرد بالای ۱۸ سال در کشور است. بیشترین کاهش در سرانه ابزارهای پذیرش شاپرک متعلق به ابزار پذیرش موبایلی است که نسبت به اسفند ماه سال ۱۴۰۰ بیش از ۶۹ درصد کاهش یافته است.

۱-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

بررسی شاخص سهم هر ابزار از تعداد و مبلغ تراکنش‌های سال ۱۴۰۱ و همچنین قیاس این شاخص در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ از جمله اهداف دنبال شده در این بخش از گزارش می‌باشد.

جدول ۱-۵ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	سهم از تعداد تراکنش‌های سال ۱۴۰۰	سهم از تعداد تراکنش‌های سال ۱۴۰۱	درصد تغییرات	نرخ رشد تعداد تراکنش‌ها
کارتخوان فروشگاه	۹۰/۵۱٪	۹۲/۳۵٪	۱/۸۴٪	۱۷/۲۵٪
ابزار پذیرش اینترنتی	۶/۱۰٪	۴/۸۸٪	-۱/۲۲٪	-۸/۰۳٪
ابزار پذیرش موبایلی	۳/۳۹٪	۲/۷۷٪	-۰/۶۲٪	-۶/۰۱٪
مجموع ابزارها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-	۱۴/۹۲٪

در مجموع ۹۲/۳۵ درصد مجموع تراکنش‌های سال ۱۴۰۱ در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه می‌باشد. این سهم در قیاس با سال ۱۴۰۰

با افزایش تعداد ابزارهای پذیرش در سال ۱۴۰۱، ابزار کارتخوان فروشگاه همچنان بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت را پردازش نموده است. به عبارت دیگر کارتخوان فروشگاه همچنان ابزار محوری شبکه پرداخت الکترونیک کشور می‌باشد.

نزدیک به ۱/۸۴ درصد افزایش را تجربه نموده است و این در حالی است که عواملی از جمله وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، همچنین تعداد ابزار، فراگیر بودن، عدم نیاز به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه است. درصد تغییرات سهم ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به زمان مشابه در سال ۱۴۰۰ نیز به ترتیب برابر با ۱/۲۲- و ۰/۶۲- درصد می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۶-۱ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از مبلغ تراکنش‌ها در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	سهم از مبلغ تراکنش‌های سال ۱۴۰۰	سهم از مبلغ تراکنش‌های سال ۱۴۰۱	درصد تغییرات	نرخ رشد مبلغ تراکنش‌ها
کارتخوان فروشگاه‌ها	۸۷/۲۶٪	۸۵/۶۳٪	-۱/۶۲٪	۲۷/۵۸٪
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۲/۵۵٪	۱۴/۱۸٪	۱/۶۳٪	۴۶/۹۱٪
ابزار پذیرش موبایلی	۰/۱۹٪	۰/۱۸٪	-۰/۰۱٪	۲۳/۰۶٪
مجموع ابزارها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-	۳۰/۰۰٪

ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها دارای بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌ها در هر دو سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ می‌باشد. سهم این ابزار از مبلغ تراکنش‌های سال ۱۴۰۱، رقمی معادل ۸۵/۶۳ درصد می‌باشد که در مقایسه با سال ۱۴۰۰، رقمی معادل با ۱/۶۲ درصد کاهش یافته است. سهم هر ابزار از مبلغ تراکنش‌های سال ۱۴۰۱ و نرخ رشد آن نسبت به سال ۱۴۰۰ در جدول ۶-۱ قابل مشاهده می‌باشد. در ادامه جهت آنالیز ارزش هر تراکنش به بررسی متوسط مبلغ تراکنشی هر ابزار و رشد آن نسبت به سال ۱۴۰۰ می‌پردازیم.

جدول ۷-۱ متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای شاپرکی در سال ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	متوسط مبلغ تراکنش‌های سال ۱۴۰۰	متوسط مبلغ تراکنش‌های سال ۱۴۰۱	نرخ رشد
کارتخوان فروشگاه‌ها	۱,۷۶۸,۳۳۰	۱,۹۲۴,۰۸۷	۸/۸۱٪
ابزار پذیرش اینترنتی	۳,۷۷۳,۸۴۰	۶,۰۲۸,۱۷۲	۵۹/۷۴٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۵,۴۵۱	۱۳۸,۰۷۷	۳۰/۹۴٪
مجموع ابزارها	۱,۸۳۴,۲۴۹	۲,۰۷۴,۸۷۹	۱۳/۱۲٪

ابزار پذیرش اینترنتی بیشترین متوسط مبلغ تراکنشی را در بین ابزارهای پذیرش شاپرک داراست. این در حالیست که متوسط مبلغ تراکنش این ابزار در سال ۱۴۰۱ افزایش ۵۹/۷۴ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۰ دارد. از طرفی متوسط مبلغ تراکنشی ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها در سال ۱۴۰۱ افزایش ۸/۸۱ درصدی تجربه کرده است.

سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال در جدول ۸-۱ ارائه شده است. بر اساس این جدول سرانه تعداد تراکنش‌های ابزار اینترنتی با ۸/۷ درصد کاهش در حدود ۳۵ تراکنش در سال به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور است. تعداد تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱۴/۷ درصد افزایش به ۶۶۷ تراکنش در سال به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال رسیده است. علاوه بر تغییرات سرانه تعداد تراکنش‌های

ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی، این مقدار برای ابزار پذیرش موبایلی ۶/۴ درصد کاهش یافته و به ۲۰ تراکنش در سال رسیده است.

جدول ۸-۱ سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال					
۶۱,۸۲۱,۸۵۴		جمعیت بالای ۱۸ سال کشور			
اختلاف	سرانه تعداد تراکنش هر ابزار سال ۱۴۰۰	سرانه تعداد تراکنش هر ابزار سال ۱۴۰۱	تعداد تراکنش هر ابزار سال ۱۴۰۱	عنوان	
۹۸/۲	۵۶۸/۹	۶۶۷/۰	۴۱,۲۳۷,۸۲۸,۹۹۳	کارتخوان فروشگاهی	
-۳/۱	۳۸/۳	۳۵/۳	۲,۱۷۹,۷۶۱,۲۹۲	ابزار پذیرش اینترنتی	
-۱/۳	۲۱/۳	۲۰/۰	۱,۲۳۸,۵۷۴,۸۸۰	ابزار پذیرش موبایلی	
۹۳/۸	۶۲۸/۵	۷۲۲/۳	۴۴,۶۵۶,۱۶۵,۱۶۵	جمع کل	

در جدول ۹-۱ سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال ارائه شده است. بر اساس این جدول سرانه مبلغ تراکنش‌های ابزار اینترنتی با نزدیک به ۳۲ درصد افزایش به ۲۱۲ میلیون ریال در سال به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور رسیده است. سرانه مبلغ تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با رشد ۲۱ درصد، به بالغ بر ۱,۲۸۳ میلیون ریال در سال به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال رسیده است. علاوه بر رشد سرانه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی، این مقدار برای ابزار پذیرش موبایلی حدود ۱۸ درصد افزایش یافته و به ۲/۸ میلیون ریال در سال رسیده است.

جدول ۹-۱ سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال					
۶۱,۸۲۱,۸۵۴		جمعیت بالای ۱۸ سال کشور			
اختلاف	سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)	مبلغ تراکنش هر ابزار سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)	عنوان	
۲۷۷/۵	۱,۰۰۶/۰	۱,۲۸۳/۴	۷۹,۳۴۵,۱۵۹,۷۸۲	کارتخوان فروشگاهی	
۶۷/۹	۱۴۴/۷	۲۱۲/۵	۱۳,۱۳۹,۹۷۶,۶۳۱	ابزار پذیرش اینترنتی	
۰/۵	۲/۲	۲/۸	۱۷۱,۰۱۸,۷۵۳	ابزار پذیرش موبایلی	
۳۴۵/۹	۱,۱۵۲/۹	۱,۴۹۸/۸	۹۲,۶۵۶,۱۵۵,۱۶۵	جمع کل	

۱-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

انواع سرویس ارائه شده توسط ابزارهای شاپرکی عبارتند از خرید کالا و خدمات، مانده‌گیری و پرداخت قبض و خرید شارژ که در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های یاد شده بررسی و درصد تغییرات آن‌ها نسبت به سال ۱۴۰۰ محاسبه می‌گردد.

جدول ۱۰-۱ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک در سال ۱۴۰۱ و تغییرات آن نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۰

نوع سرویس	سهم از کل تراکنش‌های سال ۱۴۰۰	سهم از کل تراکنش‌های سال ۱۴۰۱	درصد تغییرات
خرید کالا و خدمات	۸۸/۰۱٪	۸۹/۲۵٪	۱/۲۴٪
پرداخت قبض و خرید شارژ	۷/۵۲٪	۶/۳۹٪	-۱/۱۲٪
مانده‌گیری	۴/۴۷٪	۴/۳۶٪	-۰/۱۱٪
مجموع سرویس‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

همانطور که در جدول ۱۰-۱ قابل مشاهده می‌باشد سرویس خرید کالا و خدمات بر روی ابزارهای شاپرکی دارای بیشترین سهم از کل تراکنش‌های سال ۱۴۰۱ می‌باشد. سهم این دست از تراکنش‌ها با افزایش ۱/۲۴ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۰ نزدیک به ۸۹/۲۵ درصد کل تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است. سهم مبلغی انواع سرویس‌ها به همراه درصد تغییرات آن‌ها نسبت به سال ۱۴۰۰ در جدول ۱۱-۱ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱۱-۱ سهم مبلغی انواع خدمات ارائه شده شاپرک در سال ۱۴۰۱ و تغییرات آن نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۰

نوع سرویس	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های سال ۱۴۰۰	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های سال ۱۴۰۱	درصد تغییرات
خرید کالا و خدمات	۹۸/۵۱٪	۹۸/۵۹٪	۰/۰۸٪
پرداخت قبض و خرید شارژ	۱/۴۹٪	۱/۴۱٪	-۰/۰۸٪
مجموع ابزارها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

مطابق بررسی‌های صورت گرفته سهم مبلغی سرویس "خرید کالا و خدمات" بیشتر از سرویس "پرداخت قبض و خرید شارژ" ارائه شده در سال ۱۴۰۱ بوده و این سهم با افزایش ۰/۰۸ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۰ همراه بوده است. لازم به توضیح است که تراکنش‌های مانده‌گیری به دلیل نداشتن ماهیت مبلغی تأثیری بر روی سهم مبلغی دیگر سرویس‌ها نداشته و به همین دلیل با افزایش ۰/۰۸ درصدی سهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات نسبت به سال ۱۴۰۰ این میزان از سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسر شده است.

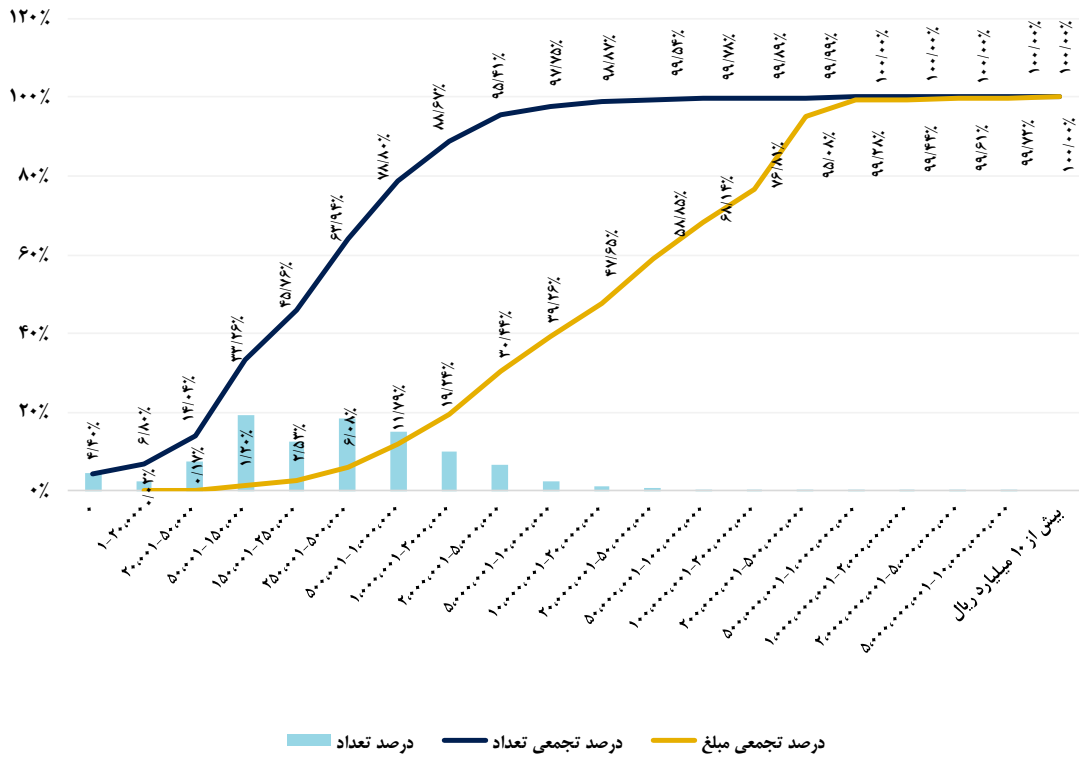
۲-۱- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

محاسبه فراوانی تعداد تراکنش‌ها در بازه‌های مختلف مبلغی که به لحاظ مقدار کارمزد تعلق گرفته به هر تراکنش حائز اهمیت می‌باشد در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۲-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی کارتخوان فروشگاه، ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی در سال ۱۴۰۱ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

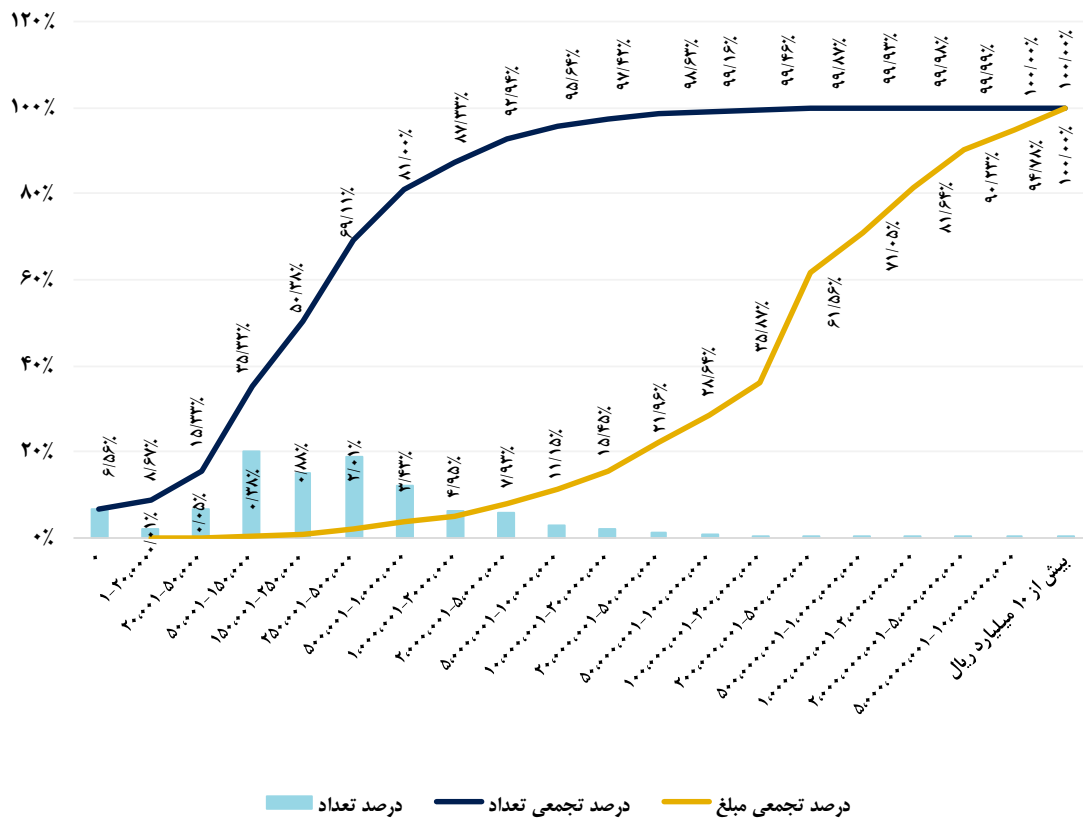
بر اساس شکل ۱-۱ که در آن دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است، ملاحظه می‌شود که بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند که این بازه ۱۹/۲۲ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در سال ۱۴۰۱، ۹/۶۴ درصد تراکنش‌ها با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال، ۳۱/۷۲ درصد تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال و ۵۴/۲۴ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۱-۱ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) در سال ۱۴۰۱

در سال ۱۴۰۱، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳,۹۷۶,۵۸۵,۰۷۳ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱۳,۰۷۹,۶۲۸,۸۵۲ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۲۲,۳۶۶,۴۱۰,۸۷۹ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۱ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

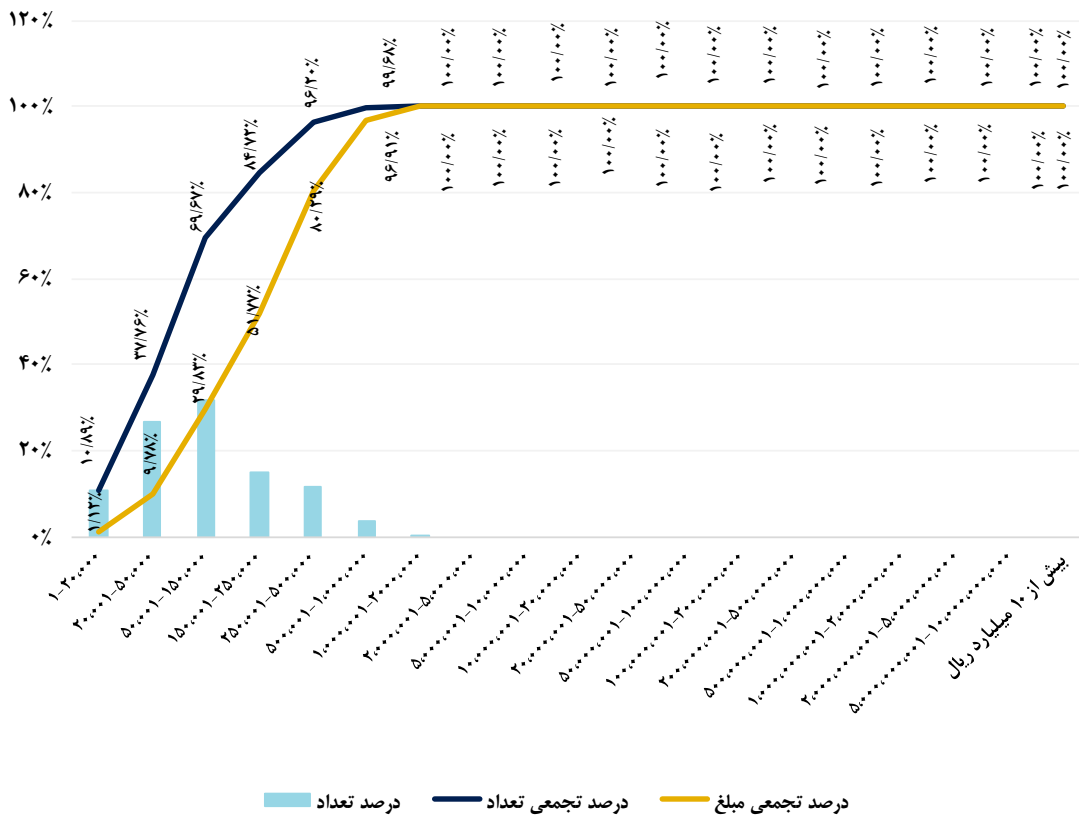
شکل ۱-۲ ترسیم‌کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۱-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) در سال ۱۴۰۱

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۱۹/۹۹ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴۳/۸۲ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ ریال هستند.

شکل ۱-۳ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۱-۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) در سال ۱۴۰۱

در بررسی شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی می‌باشد؛ به نحوی که ۳۷/۷۶ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال و ۳۱/۹۱ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۱۵۰,۰۰۰ ریال توجیه نمود. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۱-۳ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۱-۲-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

شاخص نسبت دهکی^۳ به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارت می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۱-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپراک را در ماه‌های آغازین و پایانی سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ارائه نموده و همچنین میزان تغییرات را بیان نموده است.

جدول ۱-۱۲ مقایسه تغییرات سالانه شاخص نسبت دهکی

سال ۱۴۰۱			سال ۱۴۰۰			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	اسفند	فروردین	درصد تغییرات	اسفند	فروردین	
۶۳/۰۷٪	۲۳,۲۴۷,۲۹۱	۱۴,۲۵۶,۳۴۳	۳۸/۵۹٪	۱۷,۵۳۱,۵۳۷	۱۲,۶۴۹,۸۲۷	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
۲۱/۹۰٪	۳۸,۷۹۴	۳۱,۸۲۴	۳۷/۱۰٪	۳۱,۷۵۹	۲۳,۱۶۵	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۳۳/۷۷٪	۵۹۹	۴۴۸	۱/۰۹٪	۵۵۲	۵۴۶	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در پایان اسفند ماه نسبت فروردین ماه سال ۱۴۰۱ نزدیک به ۳۳/۷۷ درصد رشد داشته است. متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک اول در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به فروردین ماه افزایش ۲۱/۹ درصدی داشته و در مدت مشابه متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم افزایش ۶۳/۰۷ درصدی تجربه کرده است.

^۳ رجوع شود به پیوست ۶-۲-۷

۳-۱- عملکرد اقتصادی شاپرک

در این بخش از گزارش با ارزیابی شاخص‌های نظیر نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی و میزان تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۱ به بررسی جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی پرداخت خواهد شد. با مشاهده نتایج حاصله از شاخص‌های اشاره شده می‌توان میزان تمایل مردم در استفاده از پرداخت الکترونیک به جای پول نقد را سنجید و جایگاه شاپرک در بعد اقتصادی کشور را تبیین نمود.

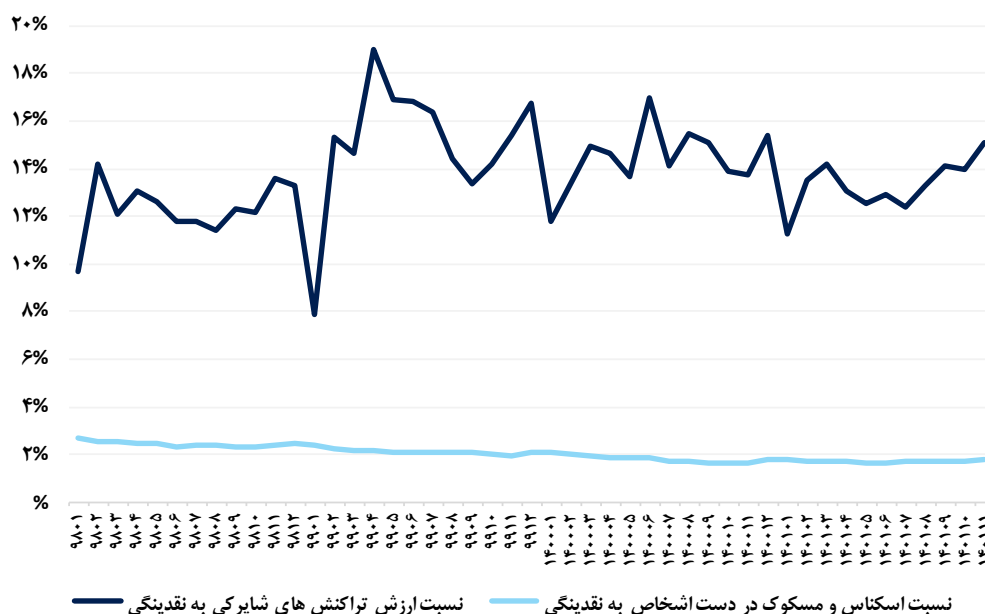
۱-۳-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

با توجه به شاخص سهم ارزش تراکنش‌های شاپرک از نقدینگی سال ۱۴۰۱ می‌توان بیان نمود که چه مقدار از نقدینگی کشور به صورت الکترونیکی در گردش بوده و همچنین با قیاس این شاخص در طول سال ۱۴۰۱ (اسفند ۱۴۰۰ ماه تا پایان بهمن ماه ۱۴۰۱) در کنار شاخص سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی می‌توان به افزایش قدرت پرداخت الکترونیک در کنار پول فیزیکی اشاره نمود.

جدول ۱-۳-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ماه ۱۴۰۱

نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱/۷۹٪	۸۶۴,۳۰۰	۴۸,۳۳۴,۴۰۰	اسفند ۱۴۰۰
۱/۷۶٪	۸۴۸,۷۰۰	۴۸,۲۳۲,۹۰۰	فروردین ۱۴۰۱
۱/۷۳٪	۸۵۵,۱۰۰	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۱
۱/۶۹٪	۸۶۰,۷۰۰	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	خرداد ۱۴۰۱
۱/۶۹٪	۸۸۵,۰۰۰	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	تیر ۱۴۰۱
۱/۶۵٪	۸۸۹,۹۰۰	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	مرداد ۱۴۰۱
۱/۶۴٪	۹۱۸,۲۰۰	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	شهریور ۱۴۰۱
۱/۶۸٪	۹۵۶,۲۰۰	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	مهر ۱۴۰۱
۱/۶۹٪	۹۸۴,۲۰۰	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	آبان ۱۴۰۱
۱/۷۲٪	۱,۰۱۷,۰۰۰	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	آذر ۱۴۰۱
۱/۷۵٪	۱,۰۵۴,۰۰۰	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	دی ۱۴۰۱
۱/۷۶٪	۱,۰۷۴,۸۰۰	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱

شکل ۱-۴ روند رو به رشد سهم ارزش تراکنش‌های شاپرکی از نقدینگی در بلند مدت و در مقابل کاهش سهم اسکناس و مسکوک از نقدینگی در نهایت بیانگر جایگزینی پرداخت الکترونیک به جای استفاده از پول فیزیکی در مبادلات روزمره می‌باشد.

شکل ۱-۴ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

۱-۳-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در جدول ۱-۱۴ ارائه شده است. در گزارشات منتشره توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین آمار تولید ناخالص داخلی مربوط سه ماهه تابستان سال ۱۴۰۱ می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۱-۱۴ ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارت‌به‌کارتی به GDP منتهی به تابستان ۱۴۰۱

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۷.۸۴۸.۴۳۹	۶.۷۳۰.۰۰۰	پاییز ۱۳۹۸
۹.۳۳۷.۷۳۷	۶.۳۶۸.۰۰۰	زمستان ۱۳۹۸
۹.۸۴۲.۳۷۶	۷.۱۸۱.۰۰۰	بهار ۱۳۹۹
۱۴.۸۴۳.۴۱۸	۱۰.۵۹۲.۰۰۰	تابستان ۱۳۹۹
۱۳.۴۰۹.۵۵۵	۱۰.۹۹۷.۰۰۰	پاییز ۱۳۹۹
۱۵.۴۷۵.۸۳۴	۱۱.۰۲۱.۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹
۱۴.۴۳۴.۷۹۴	۱۲.۷۷۸.۰۰۰	بهار ۱۴۰۰
۱۷.۴۴۶.۲۲۶	۱۷.۲۷۰.۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹.۳۲۵.۰۴۱	۱۷.۶۲۳.۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰.۰۶۸.۱۶۶	۱۷.۵۹۲.۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹.۳۶۷.۲۳۳	۲۱.۰۳۳.۷۲۹	بهار ۱۴۰۱
۲۰.۸۲۵.۶۹۶	۲۷.۶۹۴.۳۲۵	تابستان ۱۴۰۱

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

فصل ۲

کیفیت انجام خدمات پرداخت
الکترونیک کلرتی در سال ۱۴۰۱

۲- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

یکی از اهداف اصلی شاپرک در شبکه پرداخت الکترونیک افزایش میزان کیفیت پرداخت الکترونیکی در سطح کشور می‌باشد. افزایش سطح کیفی عملکرد شبکه منجر به افزایش مطلوبیت برای کاربران صنعت پرداخت الکترونیک می‌گردد که خود از جمله دیگر اهداف شاپرک می‌باشد. در این بخش از گزارش با تعریف شاخص-هایی نظیر میزان دسترس‌پذیری، تعداد انواع خطاها و آنالیز هر یک از خطاها در شبکه، به بررسی و تشریح نحوه عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارت پرداخته و در نهایت با محاسبه میزان دسترس‌پذیری سوئیچ شاپرک در کنار میزان دسترس‌پذیری شبکه پرداخت به ارزیابی سطح مطلوبیت عملکرد سوئیچ شاپرک خواهیم پرداخت.

۱-۲ - سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

خطاهای موجود در شبکه پرداخت کشور در حال حاضر در ۵ گروه خطای صادرکنندگی^۱، خطای پذیرندگی^۲، خطای شاپرکی^۳، خطای کاربری^۴ و خطای کسب و کار^۵ طبقه‌بندی می‌شوند. تعداد تراکنش‌های خطا و سهم آن‌ها در قیاس با تراکنش‌های موفق در ادامه قابل مشاهده می‌باشد.

۱-۲ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در سال ۱۴۰۱

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۴۴,۶۵۶,۱۶۵,۱۶۰	۹۲/۶٪
تراکنش‌های ناموفق	۳,۵۹۲,۸۶۸,۰۳۲	۷/۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴۸,۲۴۹,۰۳۳,۱۹۲	۱۰۰٪

۲-۲ - آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش از بررسی به ذکر تعداد هر یک از انواع ۵ گانه خطاها در سال ۱۴۰۱ پرداخته و سهم هر یک از خطاها از مجموع خطاهای سال ۱۴۰۱ محاسبه می‌گردد.

جدول ۲-۲ تعداد انواع خطاها در سال ۱۴۰۱

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
ناموفق	خطای پذیرندگی	۴۷,۸۷۰,۶۴۷
	خطای کاربری	۳,۰۹۷,۴۴۹,۸۸۴
	خطای صادرکنندگی	۴۱۹,۳۲۵,۷۳۸
	خطای شاپرکی	۵,۶۳۰,۱۶۹

^۱ رجوع شود به پیوست ۱-۶-۲.

^۲ رجوع شود به پیوست ۱-۶-۳.

^۳ رجوع شود به پیوست ۱-۶-۴.

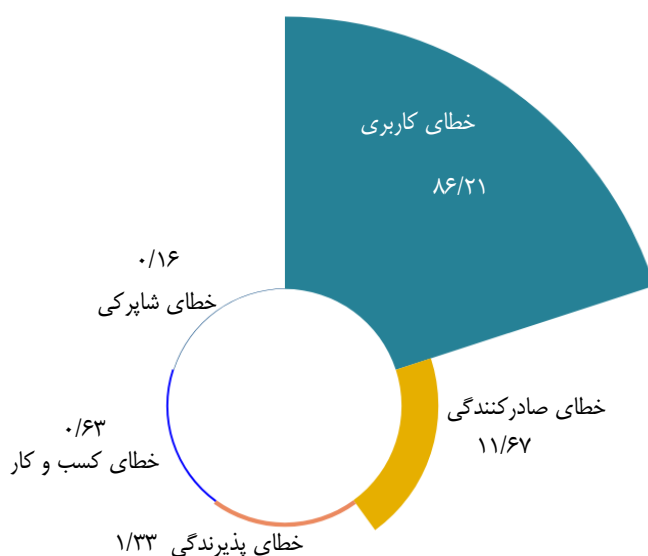
^۴ رجوع شود به پیوست ۱-۶-۵.

^۵ رجوع شود به پیوست ۱-۶-۶.

گزارش اقتصادی شاپرک

سهم از کل تراکنش‌ها	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا
۰/۰۵٪	۲۲,۵۹۱,۵۹۴	خطای کسب و کار
۷/۴۵٪	۳,۵۹۲,۸۶۸,۰۳۲	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق
۹۲/۵۵٪	۴۴,۶۵۶,۱۶۵,۱۶۰	تعداد کل تراکنش‌های موفق
۱۰۰/۰۰٪	۴۸,۲۴۹,۰۳۳,۱۹۲	تعداد کل تراکنش‌ها

با توجه به جدول ۲-۲ ملاحظه می‌گردد که در سال ۱۴۰۱ نزدیک به ۹۳ درصد تراکنش‌ها در شبکه پرداخت موفق بوده و بیش از ۹۹/۹۹ درصد تراکنش‌ها از نظر سوئیچ شاپرک موفق بوده است. شکل ۱-۲ نیز سهم انواع خطاها از کل تراکنش‌های ناموفق را نشان می‌دهد.

شکل ۱-۲ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق در سال ۱۴۰۱

خطای کاربری بیشترین سهم در میان خطاهای سال ۱۴۰۱ را به خود اختصاص داده است. این خطا عموماً به سبب عملکرد دارنده کارت اتفاق افتاده و مرتبط با عملکرد شبکه پرداخت نمی‌باشد. در بررسی میزان دسترس‌پذیری شبکه نیز سهم این خطا در نظر گرفته نمی‌شود. در میان خطاهای اتفاق افتاده کمترین سهم متعلق به خطای شاپرکی می‌باشد.

۳-۲ - دسترس پذیری حس شده خدمات

بهبود عملکرد شبکه پرداخت الکترونیکی از جمله اهداف مد نظر شرکت شاپرک می باشد. به سبب ارزیابی عملکرد شرکت شاپرک شاخصی به نام دسترس پذیری در گزارش های ماهانه شاپرک تعریف شده که اکنون به محاسبه این شاخص در بعد سالانه پرداخته و میزان دسترس پذیری سوئیچ شاپرک و شبکه پرداخت الکترونیکی کشور در مقیاس سال ۱۴۰۱ بررسی خواهد شد.

جدول ۳-۲ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۱۴۰۱

عنوان	تعداد	دسترس پذیری حس شده
تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^۱	۴۱,۵۸۲,۹۴۱,۳۶۴	۹۸/۸۸٪
تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^۲	۴۲,۰۴۴,۵۸۸,۵۴۶	۹۹/۹۸٪
تعداد کل تراکنش	۴۲,۰۵۱,۸۹۸,۸۱۹	۱۰۰/۰۰٪

جدول ۳-۲ حاکی از در دسترس بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپرک و ۹۸/۹۷ درصدی کل شبکه پرداخت در سال ۱۴۰۱ می باشد. موکدا لازم به ذکر است که میزان دسترس پذیری کل شبکه پرداخت بر اساس کل تراکنش های خطادار شبکه پرداخت محاسبه شده است که طبیعتا تعداد تراکنش های دارای خطای کاربری در محاسبات این شاخص لحاظ نمی گردد. وضعیت خطاها در نگاه کلی در ادامه آورده شده است.

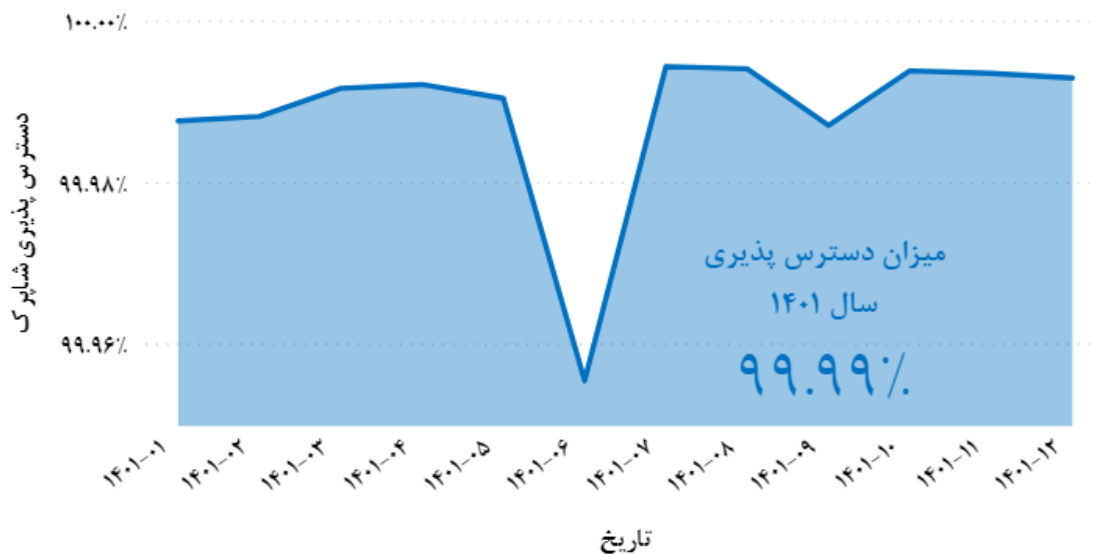
در نمودارهای شکل ۲-۲ و شکل ۳-۲ به ترتیب روند دسترس پذیری تراکنش های موفق سیستمی شاپرک و کل شبکه پرداخت در سال ۱۴۰۱ قابل مشاهده است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۶-۱-۶-۷.

^۲ رجوع شود به پیوست ۶-۱-۶-۹.

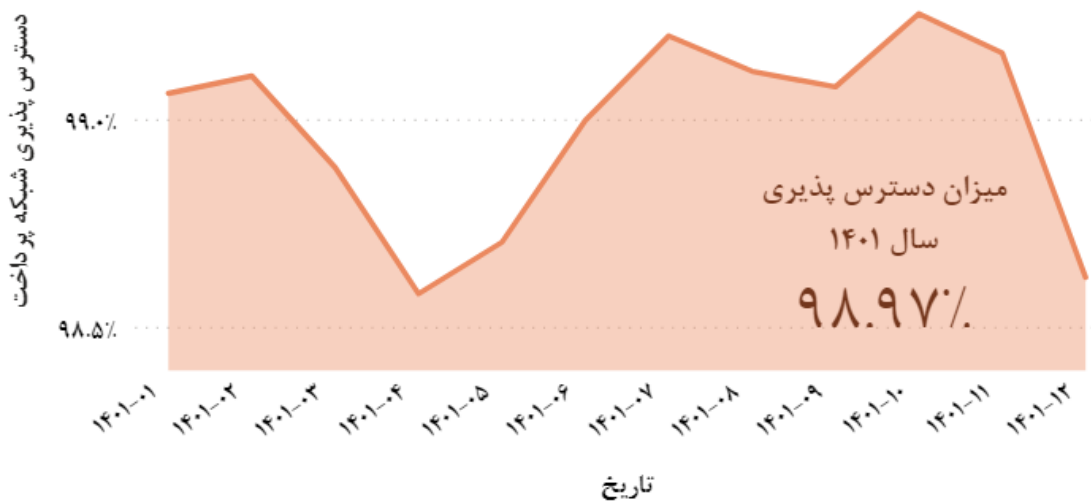

گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۲-۲ روند دسترس پذیری شاپرک در سال ۱۴۰۱

با توجه به شکل ۲-۲، کمترین و بیشترین درصد دسترس پذیری شاپرک به ترتیب در ماه‌های شهریور ۱۴۰۱ و مهر ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۳-۲ روند دسترس پذیری شبکه پرداخت در سال ۱۴۰۱

همچنین با توجه به شکل ۳-۲ کمترین و بیشترین درصد دسترس پذیری شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های تیر ۱۴۰۱ و دی ۱۴۰۱ مشاهده می‌شود.

۴-۲ - آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. در جدول ۴-۲ تعداد تراکنش‌های ناتمام در ابتدا و انتهای سال ۱۴۰۱ به همراه میزان تغییرات این دست از تراکنش‌ها آورده شده است. تعداد کل تراکنش‌های مغایرتی در سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۷,۱۷۲,۸۹۶ تراکنش می‌باشد.

جدول ۴-۲ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک در سال ۱۴۰۱

تغییرات	اسفند ۱۴۰۱	فروردین ۱۴۰۱	تراکنش‌های ناتمام
۳۱/۲٪	۴۱۸,۰۱۷	۳۱۸,۵۴۵	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۳۲/۶٪	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۳,۱۹۶,۸۵۴,۹۷۵	تعداد کل تراکنش‌ها
-۰/۰۰۰۱٪	۰/۰۰۹۹٪	۰/۰۱۰۰٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

همانطور که در جدول ۴-۲ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام در انتهای سال ۱۴۰۱ نسبت به ابتدای سال، رقمی معادل با ۳۱/۲۳ درصد افزایش را تجربه نموده است که با توجه به افت شدید تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت در فروردین ماه و متقابلاً رشد تعداد تراکنش‌ها در اسفند ماه نسبت به فروردین ماه این میزان افزایش تراکنش‌های ناتمام در شبکه قابل توجیه می‌باشد.

^۱ رجوع شود به پیوست ۶-۱-۹-۴.

فصل ۳

عملکرد کلی شرکت‌های ارائه‌دهنده
خدمات پرداخت در سال ۱۴۰۱

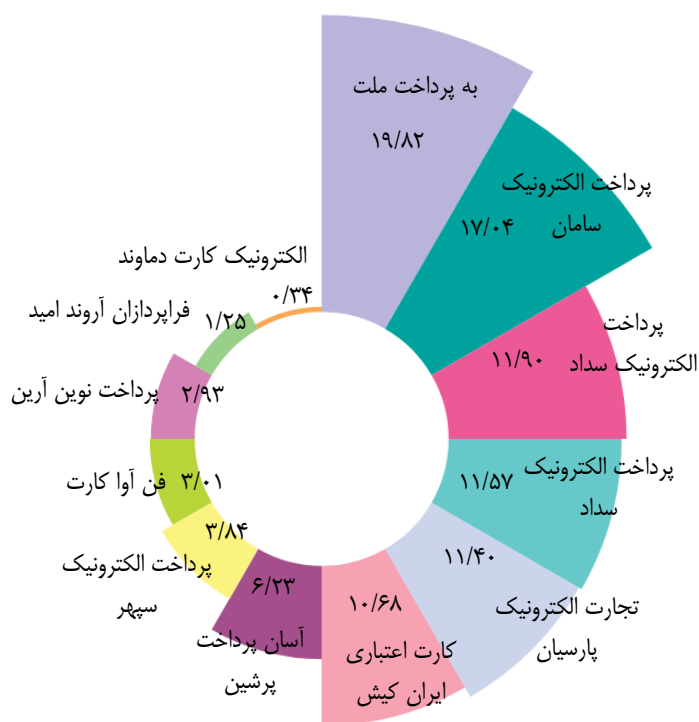

۳- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات پرداخت

در این قسمت با بررسی روند شاخص‌ها، سعی می‌شود تا در کنار نظارت و رفع مشکلات حوزه پرداخت، مسیر حرکت آتی بازار و صنعت پرداخت الکترونیک کارت را به منظور اتخاذ سیاست‌های مناسب مشخص نمود. در همین راستا ابتدا سهم مبلغی تراکنش‌های هر شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از کل بازار و سپس به تفکیک هر یک ابزارهای پذیرش و نوع خدمت طی بازه‌ی زمانی دو سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ بررسی شده و پس از آن عملکرد هر یک از آن‌ها در رخداد تراکنش‌های خطا مورد مطالعه قرار می‌گیرد. در ادامه بررسی وضعیت ابزارهای پذیرش و به‌ویژه کارتخوان‌های فروشگاه‌ی و میزان اثربخشی مبلغی آن‌ها نیز طی دو سال اخیر انجام شده است. در پایان نیز مروری بر شاخص نسبت کارتخوان‌های فروشگاه‌ی کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال آن صورت پذیرفته است.

۱-۳- سهم مبلغی هر یک از شرکتهای PSP از بازار تراکنشهای حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنشهای بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۱۴۰۱، در شکل ۱-۳ ترسیم شده است.

شکل ۱-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنشها در سال ۱۴۰۱

شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پشتیبانی از ۱۹/۸۲ درصد کل ارزش ریالی تراکنشهای سال ۱۴۰۱، بالاترین سهم بازار را در اختیار دارد. این شرکت در سه سال گذشته نیز با در اختیار داشتن به طور متوسط بالغ بر ۲۰ درصد بازار، بالاترین میزان ارزش ریالی تراکنشها را در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت جایجا نموده است؛ هرچند این سهم به دلیل توسعه بازار برخی شرکتهای PSP در سال ۱۴۰۱ با ۰/۲۱ درصد افزایش مواجه گردیده است.

لازم به ذکر است عملکرد رو به رشد ارزش ریالی شرکتهای PSP در سال ۱۴۰۱ به گونه‌ای ارزیابی شده که نسبت به سال گذشته بین اکثر شرکتهای جایجایی رخ داده است.

در جدول زیر این سهم به تفکیک سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ارائه گردیده است. همچنین نرخ رشد مبلغی آن‌ها نیز محاسبه شده است.

جدول ۱-۳ سهم مبلغی تراکنش‌های هریک از شرکت‌های PSP در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نام شرکت	سهم مبلغی تراکنش‌ها		نرخ رشد مبلغی	درصد تغییرات
	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱		
آسان پرداخت پرشین	۷/۱۰٪	۶/۲۳٪	۱۳/۹۷٪	-۰/۸۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۴٪	۰/۳۴٪	-۰/۸۷٪	-۰/۱۰٪
به پرداخت ملت	۱۹/۶۱٪	۱۹/۸۲٪	۳۱/۴۱٪	۰/۲۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۷٪	۱۱/۹۰٪	۴۶/۳۸٪	۱/۳۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۰۷٪	۱۱/۵۷٪	۶۵/۹۲٪	۲/۵۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۶۸٪	۱۷/۰۴٪	۲۵/۳۰٪	-۰/۶۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۹۸٪	۳/۸۴٪	۶۷/۴۲٪	۰/۸۶٪
پرداخت نوین آراین	۲/۴۵٪	۲/۹۳٪	۵۵/۷۴٪	۰/۴۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۵۱٪	۱۱/۴۰٪	۱۸/۴۷٪	-۱/۱۱٪
فراپردازان آروند امید	۱/۰۰٪	۱/۲۵٪	۶۲/۸۵٪	۰/۲۵٪
فن آوا کارت	۴/۵۹٪	۳/۰۱٪	-۱۴/۷۳٪	-۱/۵۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۲/۰۲٪	۱۰/۶۸٪	۱۵/۵۲٪	-۱/۳۴٪
جمع	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۳۰/۰۰٪	-

نرخ رشد سالانه مبلغی در سال ۱۴۰۱ رقمی معادل با ۳۰/۰۰ درصد بوده است. این شاخص در سال گذشته رقم ۳۳/۰۵ درصد را نشان داده است. در این سال بالاترین افزایش سهم مبلغی با رقم ۲/۵۱ درصدی در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می‌شود.

۲-۳ - سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. سهم مبلغی تراکنش‌های هریک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ در جدول ۲-۳ ارائه شده است.

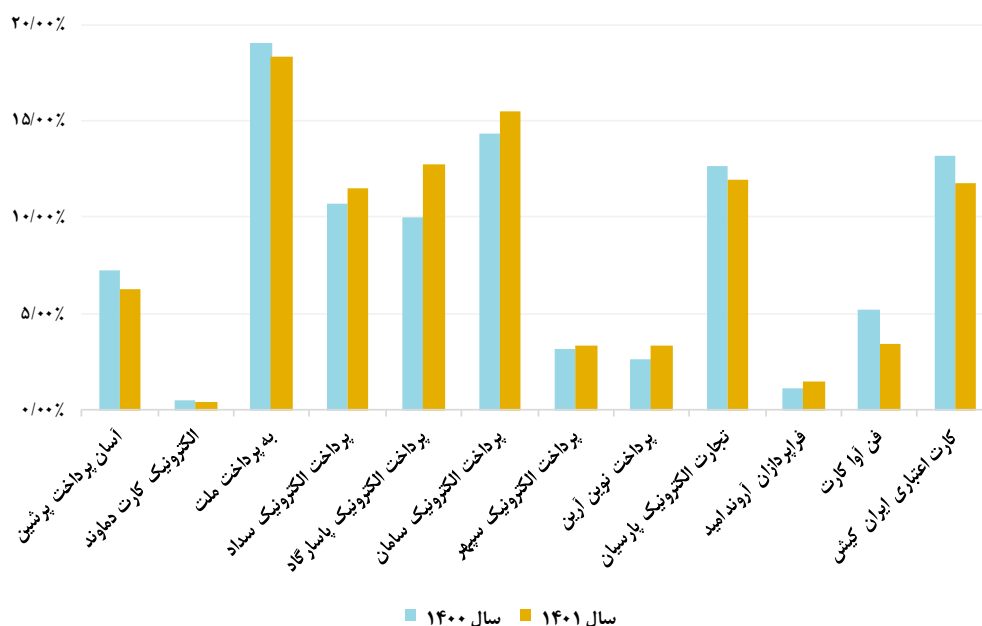
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱	اختلاف	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱	اختلاف	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۲۸٪	۶/۲۸٪	-۱/۰۱٪	۵/۷۴٪	۵/۸۷٪	۰/۱۳٪	۱۲/۶۵٪	۹/۴۹٪	-۳/۱۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۰٪	۰/۳۹٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۹/۰۲٪	۱۸/۳۰٪	-۰/۷۲٪	۲۳/۵۸٪	۲۸/۶۴٪	۵/۰۶٪	۲۵/۳۶٪	۴۷/۵۳٪	۲۲/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۷۴٪	۱۱/۴۸٪	۰/۷۴٪	۹/۵۴٪	۱۴/۶۱٪	۵/۰۷٪	۰/۱۹٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۰۱٪	۱۲/۷۷٪	۲/۷۶٪	۲/۶۳٪	۴/۴۷٪	۱/۸۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۳۸٪	۱۵/۵۱٪	۱/۱۳٪	۴۰/۲۵٪	۲۶/۱۲٪	-۱۴/۱۲٪	۳۸/۹۵٪	۲۵/۹۱٪	-۱۳/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۲۰٪	۳/۳۶٪	۰/۱۶٪	۱/۵۰٪	۶/۷۹٪	۵/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرن	۲/۶۸٪	۳/۳۴٪	۰/۶۶٪	۰/۸۴٪	۰/۴۹٪	-۰/۳۴٪	۳/۹۹٪	۰/۰۰٪	-۳/۹۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۶۸٪	۱۱/۹۴٪	-۰/۷۴٪	۱۱/۲۴٪	۸/۰۷٪	-۳/۱۸٪	۱۸/۳۹٪	۱۵/۹۷٪	-۲/۴۲٪
فراپردازان آروند امید	۱/۱۵٪	۱/۴۶٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۵/۱۶٪	۳/۴۴٪	-۱/۷۲٪	۰/۶۴٪	۰/۴۴٪	-۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۱۹٪	۱۱/۷۳٪	-۱/۴۷٪	۴/۰۲٪	۴/۴۹٪	۰/۴۶٪	۰/۴۸٪	۰/۹۲٪	۰/۴۴٪

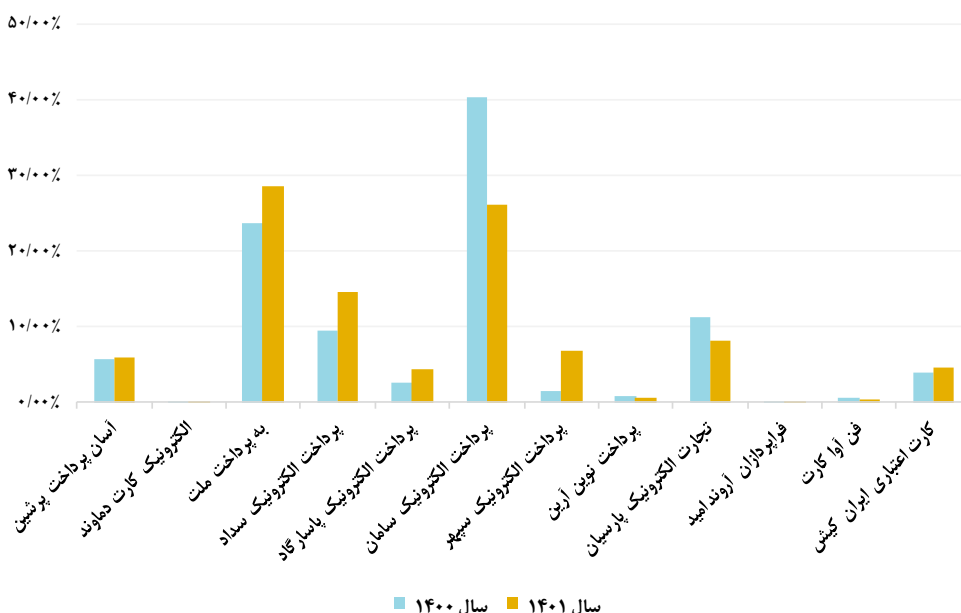
بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌ها در دو سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ در ابزار پذیرش اینترنتی با رقمی برابر با ۱۴/۱۲ درصد کاهش به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق داشته است. این شاخص در بازار مبلغی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها با نمایش ۲/۷۶ درصد افزایش، در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" است. در ابزار پذیرش موبایلی، شرکت "به پرداخت ملت" با عددی برابر با ۲۲/۱۸ درصد افزایش، بیشترین تغییرات سهم مبلغی را داشته است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبالغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها در زیر نمایش داده شده است.

شکل ۲-۳ مقایسه مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاههای هریک از شرکت ها در سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

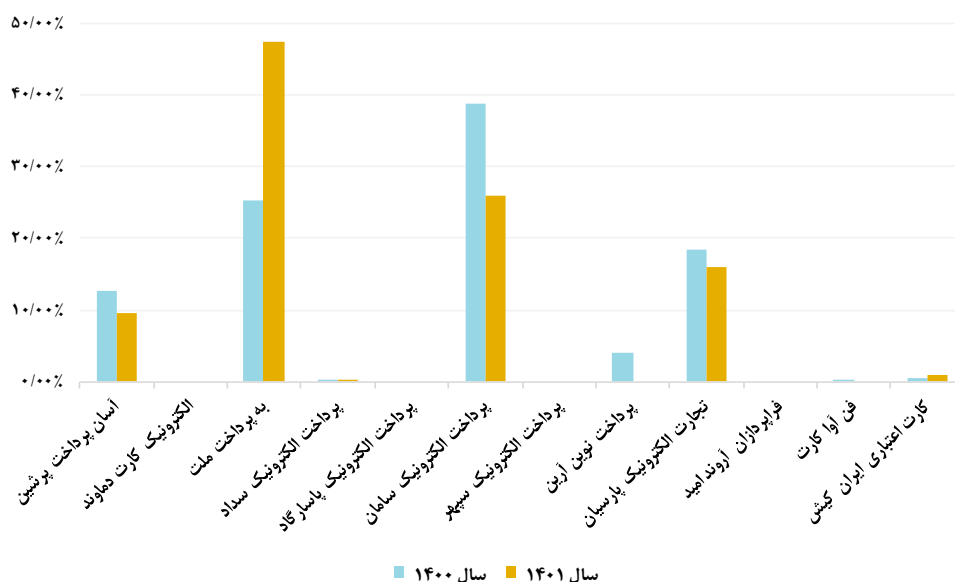
سهام شرکت های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبالغ تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۳-۳ مقایسه مبلغ تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی هریک از شرکت ها در سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبالغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ مقایسه مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی هر یک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

۳-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار هر نوع تراکنش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در نوع خدمت مورد ارائه به کاربران صنعت پرداخت کارت می‌شود.

سهم مبلغی تراکنش‌های هر شرکت PSP از بازار هر یک از انواع سرویس‌های مورد ارائه به کاربران برای دو سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ در جدول ۳-۳ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در هر دو سال بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در قبضه‌ی شرکت "به پرداخت ملت" بوده است. این شرکت در سال ۱۴۰۱ از ۱۹/۹۱ درصد تراکنش‌های خرید شبکه‌ی پرداخت کارت پشتیبانی نموده است. شرکت مذکور از سال ۹۵ تاکنون بالاترین سهم ریالی این تراکنش‌ها را در اختیار داشته است.

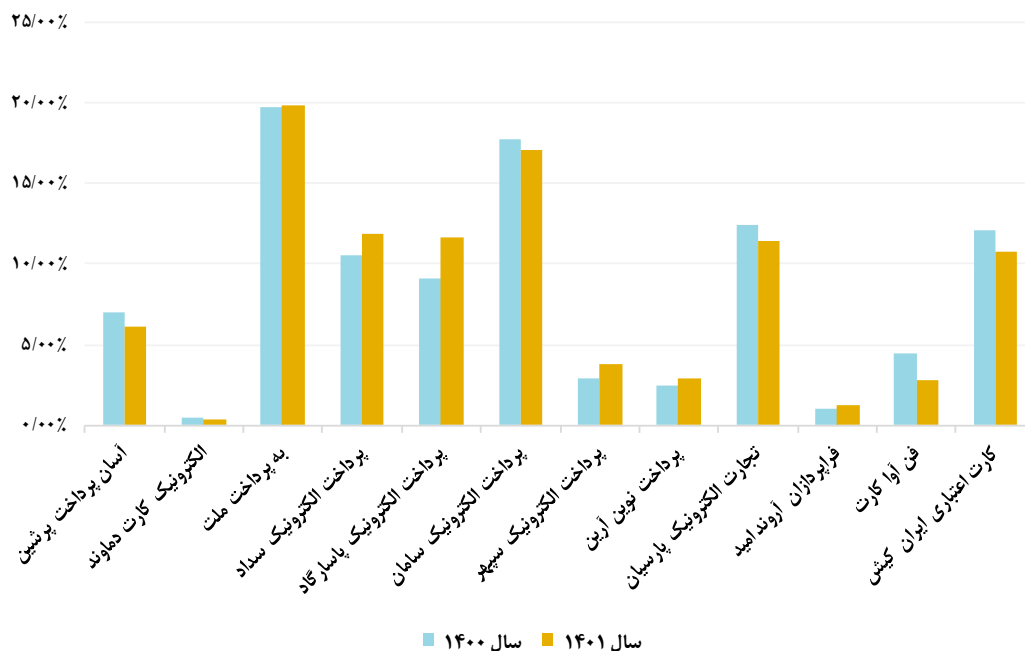
در سال ۱۴۰۱ شرکت "فن آوا کارت" به عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم بازار مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ معرفی می‌گردد. این شرکت ۱۹/۸۴ درصد سهم بازار فوق را در اختیار دارد.

جدول ۳-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر سرویس در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱	اختلاف	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۶/۹۸٪	۶/۱۲٪	-۰/۸۶٪	۱۴/۷۸٪	۱۳/۶۰٪	-۱/۱۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۵٪	۰/۳۴٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۲٪
به پرداخت ملت	۱۹/۷۴٪	۱۹/۹۱٪	-۰/۱۷٪	۱۰/۸۵٪	۱۳/۵۵٪	۳/۸۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۴٪	۱۱/۹۳٪	۱/۳۸٪	۱۲/۳۵٪	۱۰/۴۱٪	-۴/۰۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۰۹٪	۱۱/۶۱٪	۲/۵۳٪	۷/۷۳٪	۸/۵۸٪	۳/۳۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۷۵٪	۱۷/۱۱٪	-۰/۶۴٪	۱۲/۶۵٪	۱۱/۷۵٪	۴/۵۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۹۳٪	۳/۸۰٪	۰/۸۷٪	۶/۱۸٪	۶/۵۶٪	۳/۲۰٪
پرداخت نوین آرین	۲/۴۷٪	۲/۹۶٪	۰/۴۹٪	۱/۱۱٪	۱/۳۹٪	-۰/۵۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۴۵٪	۱۱/۴۱٪	-۱/۰۵٪	۱۶/۰۹٪	۱۰/۷۶٪	-۱۹/۵۰٪
فراپردازان آروند امید	۱/۰۱٪	۱/۲۷٪	۰/۲۶٪	۰/۱۷٪	۰/۲۲٪	۰/۰۵٪
فن آوا کارت	۴/۴۳٪	۲/۷۷٪	-۱/۶۶٪	۱۵/۱۵٪	۱۹/۸۴٪	۲/۸۷٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۲/۱۶٪	۱۰/۷۹٪	-۱/۳۷٪	۲/۸۶٪	۳/۲۸٪	۰/۶۹٪

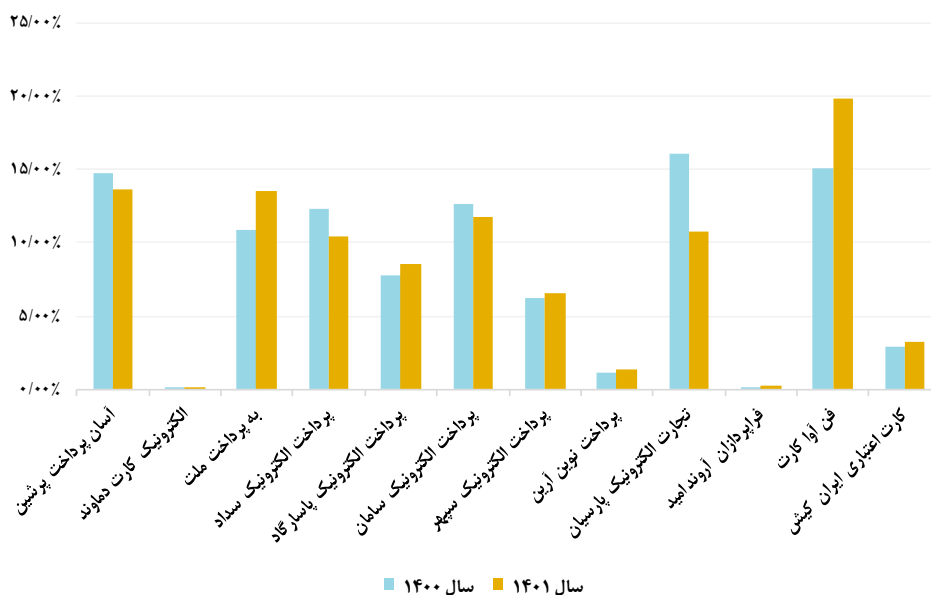
بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" گزارش شده است. سهم تراکنش‌های مذکور در این شرکت با ۲/۵۳ درصد افزایش روبه‌رو گردیده است. اختلاف سهم ریالی در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با ۱۹/۵۰ درصد کاهش به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" تعلق دارد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبلغ تراکنش‌های سرویس خرید در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۳-۵ مقایسه مبلغ تراکنش های سرویس خرید در هریک از شرکت ها در سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

سهم شرکت های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبلغ تراکنش های سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۳-۶ مقایسه مبلغ تراکنش های سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ در هریک از شرکت ها در سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

۳-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است.

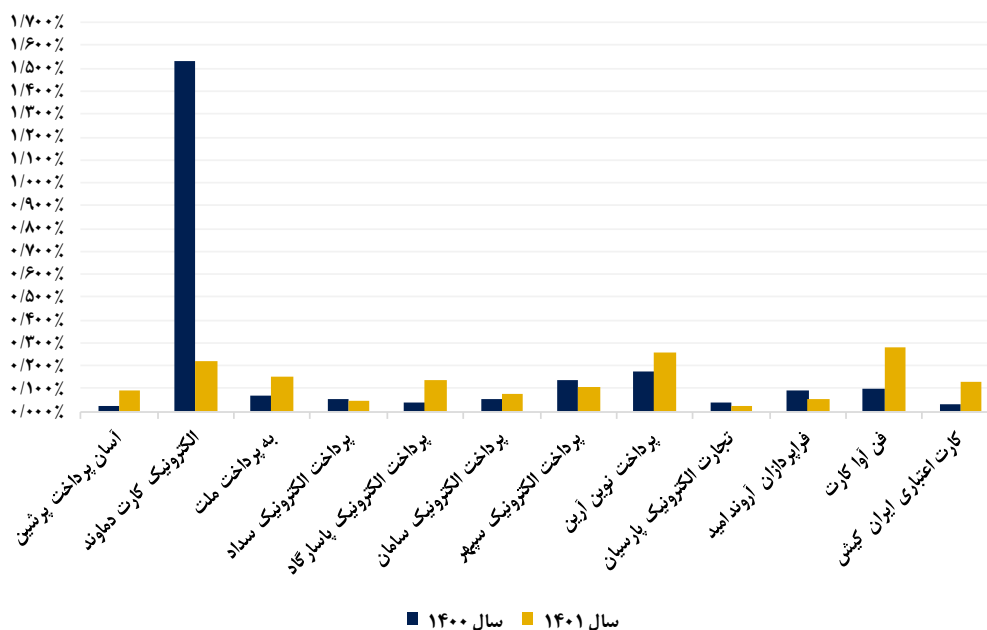
جدول ۳-۴ نتایج این بررسی را در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به همراه تغییرات آن طی دو سال فوق منعکس می‌نماید. همچنین نرخ رشد خطای پذیرندگی هر یک از شرکت‌ها نیز طی سال‌های مورد مطالعه ارائه شده است.

جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نرخ رشد خطاهای پذیرندگی	درصد تغییرات	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
		سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	
۲۱۴/۰۳۶٪	-۰/۰۶۵٪	۰/۰۹۲٪	۰/۰۲۷٪	آسان پرداخت پرشین
-۸۸/۶۷۱٪	-۱/۳۱۰٪	۰/۲۲۱٪	۱/۵۳۱٪	الکترونیک کارت دماوند
۱۵۸/۰۱۷٪	۰/۰۸۸٪	۰/۱۵۵٪	۰/۰۶۲٪	به پرداخت ملت
-۸/۹۹۵٪	-۰/۰۱۱٪	۰/۰۴۶٪	۰/۰۵۷٪	پرداخت الکترونیک سداد
۳۷۵/۴۱٪	۰/۰۹۴٪	۰/۱۳۷٪	۰/۰۴۳٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۴۴/۶۸٪	۰/۰۱۷٪	۰/۰۷۴٪	۰/۰۵۷٪	پرداخت الکترونیک سامان
۴/۰۹٪	-۰/۰۲۸٪	۰/۱۱۰٪	۰/۱۳۸٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۱۰۵/۴۷٪	۰/۰۸۳٪	۰/۲۵۷٪	۰/۱۷۴٪	پرداخت نوین آراین
-۴۴/۵۲٪	-۰/۰۱۷٪	۰/۰۲۳٪	۰/۰۴۰٪	تجارت الکترونیک پارسپان
۳۹۷/۰۹٪	-۰/۰۳۹٪	۰/۰۵۳٪	۰/۰۹۳٪	فراپردازان آروند امید
۱۲۹/۸۱٪	۰/۱۸۰٪	۰/۲۷۹٪	۰/۰۹۹٪	فن آوا کارت
۳۲۱/۲۸٪	۰/۰۹۶٪	۰/۱۲۷٪	۰/۰۳۱٪	کارت اعتباری ایران کیش

هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در سال ۱۴۰۱ به دست آورده است. پیش از این طی سال‌های ۹۶ تا ۹۸ شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" و در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت" پرشین "کمترین عدد شاخص را نشان می‌دادند. رقم شاخص مذکور در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در سال ۱۴۰۰، عددی برابر با ۰/۰۴۰ درصد بوده که در سال ۱۴۰۱ با نمایش روندی نزولی (عملکرد مثبت) رقمی معادل با ۰/۰۲۳ درصد ارزیابی شده است. در سال جاری پس از این شرکت، کمترین میزان نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها به ترتیب در شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد" و "فراپردازان آروند امید" رخ داده است. از سویی دیگر بیشترین نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها در سال ۱۴۰۱ به شرکت "فن آوا کارت" اختصاص دارد. پس از این شرکت نام شرکت‌های "پرداخت نوین آراین" و "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. اطلاعات این جدول در شکل زیر به تصویر کشیده شده است.

شکل ۳-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

عملکرد شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با ۱/۳۱۰ درصد ریزش در انتهای دوره، بسیار مثبت ارزیابی شده است. در مقابل شرکت "فن آوا کارت" با نشان دادن رقم ۰/۱۸۰ درصد، بیشترین افزایش درصدی را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۳-۵- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش سالانه اقتصادی شاپرک علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شده است. از این رو در این بخش عملکرد شرکت‌ها در هر یک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن در بخش بعدی به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاه‌ها توجه می‌شود.

۳-۵-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی در کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی و تراکنش‌دار در سطح کشور پرداخته می‌شود. جدول ۳-۵ اطلاعات متوسط سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی را برای دو سال متوالی ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نشان می‌دهد. لازم به توضیح است که متوسط سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت با بهره‌جویی از میانگین آن‌ها طی ۱۲ ماه سال محاسبه شده است. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با رقمی معادل با ۱۸/۹۱ درصد بالاترین سهم بازار را در این نوع ابزار کسب نموده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۳-۵ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط سهم ابزارهای فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات	نرخ رشد تعداد ابزار (اسفند ۱۴۰۱ نسبت به اسفند ۱۴۰۰)
	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱		
آسان پرداخت پرشین	۶/۱۶٪	۵/۴۱٪	-۰/۷۴٪	-۹/۱۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۶٪	۰/۶۱٪	-۰/۰۵٪	۳۹/۱۳٪
به پرداخت ملت	۱۲/۰۹٪	۱۰/۵۹٪	-۱/۵۰٪	۱/۶۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۱۳٪	۸/۴۲٪	-۰/۲۹٪	۱۲/۱۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۹۷٪	۱۸/۹۱٪	۴/۹۳٪	۳۲/۰۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۳۹٪	۱۳/۸۸٪	۱/۴۹٪	۱۰/۴۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۴۸٪	۳/۰۱٪	-۰/۵۳٪	۱۳/۷۰٪
پرداخت نوین آراین	۳/۸۴٪	۵/۳۰٪	۱/۴۶٪	۵۹/۰۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۵/۰۳٪	۱۲/۵۸٪	-۲/۴۵٪	-۱۷/۶۹٪
فراپردازان آروند امید	۳/۶۸٪	۴/۲۵٪	-۰/۵۷٪	۴۲/۶۷٪
فن آوا کارت	۸/۳۹٪	۵/۱۳٪	-۳/۲۶٪	-۲۳/۸۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۲۷٪	۱۱/۹۱٪	-۱/۳۶٪	-۶/۰۳٪
جمع	۱۰۰/۰۰۰٪	۱۰۰/۰۰۰٪	-	۷/۰۲٪

در جدول فوق نرخ رشد تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به مدت مشابه در سال ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس طی مدت مذکور ۷/۰۲ درصد به تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی کل شبکه افزوده شده است. جدول ۳-۶ اطلاعات متوسط سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار را برای دو سال متوالی ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نشان می‌دهد.

^۱ این رقم در سال گذشته ۴/۶۰ درصد گزارش شده است.

جدول ۳-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط سهم ابزارهای فروشگاهی تراکنش‌دار		درصد تغییرات	نرخ رشد تعداد ابزار (اسفند ۱۴۰۱ نسبت به اسفند ۱۴۰۰)
	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱		
آسان پرداخت پرشین	۶/۹۰٪	۵/۷۵٪	-۱/۱۵٪	-۱۳/۴۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۲٪	۰/۵۸٪	-۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۱۱/۸۴٪	۱۰/۹۵٪	-۰/۸۹٪	-۱/۹۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۳۳٪	۹/۲۸٪	-۰/۰۵٪	۸/۱۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۴/۴۸٪	۱۹/۷۵٪	۵/۲۷٪	۲۷/۸۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۱۵٪	۱۴/۵۲٪	۰/۳۷٪	۷/۶۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۹۱٪	۳/۱۳٪	۰/۲۲٪	۶/۱۹٪
پرداخت نوین آرین	۳/۷۷٪	۴/۹۶٪	۱/۱۹٪	۴۷/۸۴٪
تجارت الکترونیک پارسپان	۱۴/۰۹٪	۱۱/۸۶٪	-۲/۲۳٪	-۱۴/۹۸٪
فراپردازان آروند امید	۱/۹۴٪	۲/۹۴٪	۰/۹۹٪	۲۴/۱۲٪
فن آوا کارت	۶/۶۵٪	۴/۴۰٪	-۲/۲۵٪	-۳۰/۱۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۳۱٪	۱۱/۹۰٪	-۱/۴۱٪	-۹/۸۷٪
جمع	۱۰۰/۰۰۰٪	۱۰۰/۰۰۰٪	-	۳/۳۰٪

در سال جاری شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مانند سال گذشته در کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار با رقمی معادل با ۱۹/۷۵ درصد بالاترین سهم بازار را در این نوع ابزار کسب نموده است.

در جدول فوق نرخ رشد تعداد کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به مدت مشابه در سال ۱۴۰۰ نیز مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس طی مدت مذکور ۳/۳۰ درصد بر تعداد کارتخوان‌های تراکنش‌دار کل شبکه افزوده شده است.

۳-۵-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزارهای پذیرش

اینترنتی در کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی و تراکنش‌دار در سطح کشور پرداخته می‌شود.

جدول ۳-۷ اطلاعات متوسط سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال سیستمی را برای دو سال متوالی ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیمان" با افزایش قابل توجه بیش از ۴۱ درصد در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی با رقمی معادل با ۴۸/۱۲ درصد به‌عنوان نخستین شرکت در پشتیبانی از این نوع ابزارها در شبکه‌ی پرداخت محسوب می‌شود.

در جدول زیر نرخ رشد تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به مدت مشابه در سال ۱۴۰۰ نیز مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس طی مدت مذکور ۱۸/۶۴ درصد به تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی کل شبکه افزوده شده است.

جدول ۳-۷ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال سیستمی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط سهم ابزارهای فروشگاهی فعال سیستمی		نرخ رشد تعداد ابزار (اسفند ۱۴۰۱ نسبت به اسفند ۱۴۰۰)
	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱	
آسان پرداخت پرشین	۳۶/۶۴٪	۲۷/۰۷٪	-۹/۵۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۳/۱۸٪	۳/۴۲٪	۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۳/۲۸٪	۳/۰۶٪	-۰/۲۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۲۶٪	۴/۱۸٪	-۸/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۷/۳۷٪	۴/۳۷٪	-۳/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸/۳۸٪	۴/۰۳٪	-۴/۳۵٪
پرداخت نوین آربین	۸/۶۲٪	۱/۵۸٪	-۷/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسیمان	۶/۳۶٪	۴۸/۱۲٪	۴۱/۷۶٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۵٪	۰/۰۹٪	۰/۰۴٪
فن آوا کارت	۰/۱۱٪	۰/۲۲٪	۰/۱۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۷۳٪	۳/۸۶٪	-۹/۸۷٪
جمع	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

جدول ۳-۸ اطلاعات متوسط سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار را برای دو سال متوالی ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نشان می‌دهد. در سال جاری شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار با رقمی معادل با ۱۸/۹۴ درصد مجدداً بالاترین سهم بازار را در این نوع ابزار کسب نموده است.

جدول ۳-۸ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط سهم ابزارهای فروشگاهی تراکنش‌دار		درصد تغییرات	نرخ رشد تعداد ابزار (اسفند ۱۴۰۱ نسبت به اسفند ۱۴۰۰)
	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱		
آسان پرداخت پرشین	۱۶/۷۶%	۱۰/۷۱%	-۶/۰۴%	-۴۹/۴۴%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳%	۰/۰۱%	-۰/۰۲%	-۳۳/۳۳%
به پرداخت ملت	۱۲/۲۹%	۱۷/۰۵%	۴/۷۶%	-۲۴/۸۱%
پرداخت الکترونیک سداد	۴/۸۱%	۶/۷۷%	۱/۹۶%	-۳۷/۲۲%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۵/۲۲%	۱۲/۴۸%	-۲/۷۴%	-۳۶/۹۷%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۴۹%	۱۸/۹۴%	۴/۴۵%	-۱۶/۲۵%
پرداخت الکترونیک سپهر	۹/۸۶%	۱۵/۲۲%	۵/۳۶%	-۲۶/۸۱%
پرداخت نوین آراین	۰/۸۳%	۱/۱۴%	۰/۳۱%	-۳۰/۴۶%
تجارت الکترونیک پارسپان	۱۰/۸۵%	۵/۹۳%	-۴/۹۳%	-۲۶/۵۷%
فراپردازان آروند امید	۰/۰۳%	۰/۰۹%	۰/۰۶%	۶۶/۶۷%
فن آوا کارت	۰/۲۲%	۰/۲۳%	۰/۰۱%	-۳۵/۴۲%
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۶۰%	۱۱/۴۳%	-۳/۱۷%	-۸۶/۷۴%
جمع	۱۰۰/۰۰۰%	۱۰۰/۰۰۰%	-	-۴۰/۶۲%

در جدول فوق نرخ رشد تعداد ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به مدت مشابه در سال ۱۴۰۰ نیز مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس طی مدت مذکور ۴۰/۶۲ درصد از تعداد کارتخوان‌های تراکنش‌دار کل شبکه کاسته شده است.

سهام هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزارهای پذیرش ۳-۵-۳-

موبایلی در کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی فعال سیستمی و تراکنش‌دار در سطح کشور پرداخته می‌شود.

جدول ۳-۹ اطلاعات متوسط سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش موبایلی فعال سیستمی را برای دو سال متوالی ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" علی‌رغم روند کاهشی در تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی در اسفند سال ۱۴۰۱ نسبت به سال گذشته ولیکن همچنان با رقمی معادل با ۹۴/۷۱ درصد به‌عنوان نخستین شرکت در پشتیبانی از این نوع ابزارها در شبکه‌ی پرداخت محسوب می‌شود.

جدول ۳-۹ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش موبایلی فعال سیستمی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط سهم ابزارهای فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات	نرخ رشد تعداد ابزار (اسفند ۱۴۰۱ نسبت به اسفند ۱۴۰۰)
	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱		
آسان پرداخت پرشین	۳/۴۴٪	۳/۱۷٪	-۰/۲۸٪	-۷۵/۹۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۹۶/۱۷٪	۹۴/۷۱٪	-۱/۴۶٪	-۶۹/۶۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۶/۲۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۱۰۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۷٪	۰/۹۹٪	+۰/۸۲٪	-۴۵/۵۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	-۱۵/۷۹٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۸/۹۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۱۶٪	۰/۹۱٪	۰/۷۴٪	-۲۲/۰۳٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۶/۹۰٪
فن آوا کارت	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	-۱۲/۵۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۳٪	۰/۱۱٪	۰/۰۸٪	-۱۱/۴۵٪
جمع	۱۰۰/۰۰۰٪	۱۰۰/۰۰۰٪	-	-۶۹/۵۶٪

در جدول فوق نرخ رشد تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به مدت مشابه در سال ۱۴۰۰ نیز مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس طی مدت مذکور ۶۹/۵۶ درصد از تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی فعال سیستمی کل شبکه کاسته شده است.

جدول ۳-۱۰ اطلاعات متوسط سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را برای دو سال متوالی ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نشان می‌دهد. در سال جاری نیز شرکت "به پرداخت ملت" با رقمی معادل با ۵۸/۸۴ درصد مجدداً بالاترین سهم بازار را در این نوع ابزار کسب نموده است.

جدول ۳-۱۰ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

نرخ رشد تعداد ابزار (اسفند ۱۴۰۱ نسبت به اسفند ۱۴۰۰)	درصد تغییرات	متوسط سهم ابزارهای فروشگاهی تراکنش‌دار		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
		سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	
-۱۷/۶۵%	۳/۸۴%	۷/۷۶%	۳/۹۳%	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	الکترونیک کارت دماوند
-۹۷/۶۱%	-۱۷/۴۹%	۵۸/۸۴%	۷۶/۳۳%	به پرداخت ملت
۱۶/۶۷%	۱/۸۲%	۳/۲۸%	۱/۴۶%	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۲۷/۰۸%	۱۰/۲۸%	۲۱/۵۴%	۱۱/۲۵%	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۰%	-۴/۵۷%	۰/۱۴%	۴/۷۲%	پرداخت نوین آراین
۰/۰۰%	۰/۲۷%	۱/۲۳%	۰/۹۶%	تجارت الکترونیک پارسیان
-۱۰۰/۰۰%	۰/۰۵%	۰/۰۸%	۰/۰۳%	فراپردازان آروند امید
-۱۰۰/۰۰%	-۰/۱۳%	۰/۱۶%	۰/۲۹%	فن آوا کارت
-۹/۶۸%	۵/۹۵%	۶/۹۸%	۱/۰۳%	کارت اعتباری ایران کیش
-۷۴/۰۴%	-	۱۰۰/۰۰%	۱۰۰/۰۰%	جمع

در جدول فوق نرخ رشد تعداد ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به مدت مشابه در سال ۱۴۰۰ نیز مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس طی مدت مذکور ۷۴/۰۴ درصد از تعداد کارتخوان‌های تراکنش‌دار کل شبکه کاسته شده است.

۶-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود. در این بخش اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت PSP در بعد کشوری اندازه‌گیری و تحلیل می‌شود. این بررسی‌ها بر روی پایانه‌های تراکنش‌دار نیز صورت می‌پذیرد. در پایان عملکرد هر شرکت PSP در خصوص کارتخوان فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی بررسی می‌شود.

۱-۶-۳- شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های فعال

سیستمی در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط آن‌ها باشد که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود. این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است^۱. عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها نیز سهم به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است.

۱ تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در سال ۱۴۰۱ حدود ۹۲ درصد بوده که رقمی بالغ بر ۸۶ درصد از مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید. این ارقام در سال ۱۴۰۰ به ترتیب ۹۱ درصد و ۸۷ درصد گزارش شده است. ۲ این شاخص به عبارتی همان سرانه تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

در این گزارش، به جهت ایجاد بستر مناسب‌تری برای تصمیم‌گیری شرکت‌ها، شاخص مذکور بر حسب هر دو نوع پایانه یعنی کارتخوان‌های فعال سیستمی و تراکنش‌دار محاسبه شده است. در ادامه هریک از شاخص‌های مذکور با رقم آن در سال ۱۴۰۰ مقایسه می‌گردد.

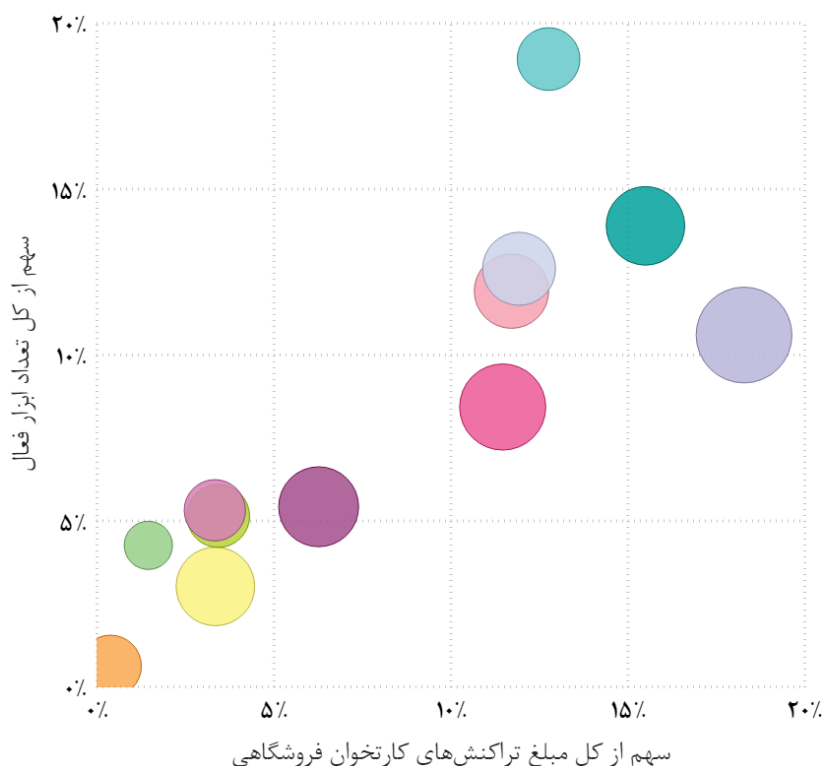
در جدول ۳-۱۱ شاخص متوسط اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ محاسبه شده است. لازم به توضیح است که متوسط اثربخشی این نوع کارتخوان‌ها در هر شرکت با بهره‌جویی از میانگین آن‌ها طی ۱۲ ماه سال محاسبه شده است. همچنین میزان تغییرات متوسط اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در سال ۱۴۰۱ نسبت سال ۱۴۰۰ نیز ارائه شده است.

جدول ۳-۱۱ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

میزان تغییرات	متوسط اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
	سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	
-۰/۰۲۳	۱/۱۶۰	۱/۱۸۳	آسان پرداخت پرشین
-۰/۲۴۹	۰/۶۴۵	۰/۸۹۴	الکترونیک کارت دماوند
+۰/۱۵۵	۱/۷۲۸	۱/۵۷۳	به پرداخت ملت
-۰/۰۴۳	۱/۳۶۳	۱/۳۳۱	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۴۱	۰/۶۷۶	۰/۷۱۷	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۴۴	۱/۱۱۸	۱/۱۶۱	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۱۷۴	۱/۱۱۵	۱/۲۸۹	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۶۷	۰/۶۳۰	۰/۶۹۷	پرداخت نوین آرین
-۰/۱۰۵	۰/۹۴۹	۰/۸۴۳	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۳۳	۰/۳۴۵	۰/۳۱۲	فراپردازان آروند امید
-۰/۰۵۵	۰/۶۷۰	۰/۶۱۵	فن آوا کارت
-۰/۰۱۰	۰/۹۸۴	۰/۹۹۴	کارت اعتباری ایران کیش

در سال ۱۴۰۱، همانند سال گذشته پنج شرکت "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" در شاخص اثربخشی مبلغی رقمی بالاتر از یک داشته‌اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

شکل ۳-۸، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را در سال ۱۴۰۱ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

شکل ۳-۸ نمودار پراکندگی اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - سال ۱۴۰۱

۳-۶-۲- شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار

در بعد کشوری

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن‌ها در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است. اثربخشی هر یک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بخش گذشته بررسی گردید. در این

بخش به منظور مشاهده نحوه جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^۱ در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی مبلغی به ازای سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است.

در جدول ۳-۱۲ شاخص متوسط اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۳-۱۲ مقایسه شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

میزان تغییرات	متوسط اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
	سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	
۰/۰۴۹	۱/۰۸۶	۱/۰۳۶	آسان پرداخت پرشین
-۰/۱۲۹	۰/۶۸۶	۰/۸۱۴	الکترونیک کارت دماوند
۰/۰۵۹	۱/۶۶۴	۱/۶۰۴	به پرداخت ملت
۰/۰۸۰	۱/۲۴۰	۱/۱۵۹	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۴۳	۰/۶۴۹	۰/۶۹۱	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۰۵۰	۱/۰۶۶	۱/۰۱۶	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۲۰	۱/۰۴۵	۱/۰۶۵	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۴۰	۰/۶۷۸	۰/۷۱۸	پرداخت نوین آراین
۰/۱۰۸	۱/۰۱۰	۰/۹۰۲	تجارت الکترونیک پارسین
-۰/۰۹۶	۰/۵۰۲	۰/۵۹۸	فراپردازان آروند امید
۰/۰۰۰	۰/۷۸۶	۰/۷۸۶	فن آوا کارت
-۰/۰۰۴	۰/۹۸۶	۰/۹۹۰	کارت اعتباری ایران کیش

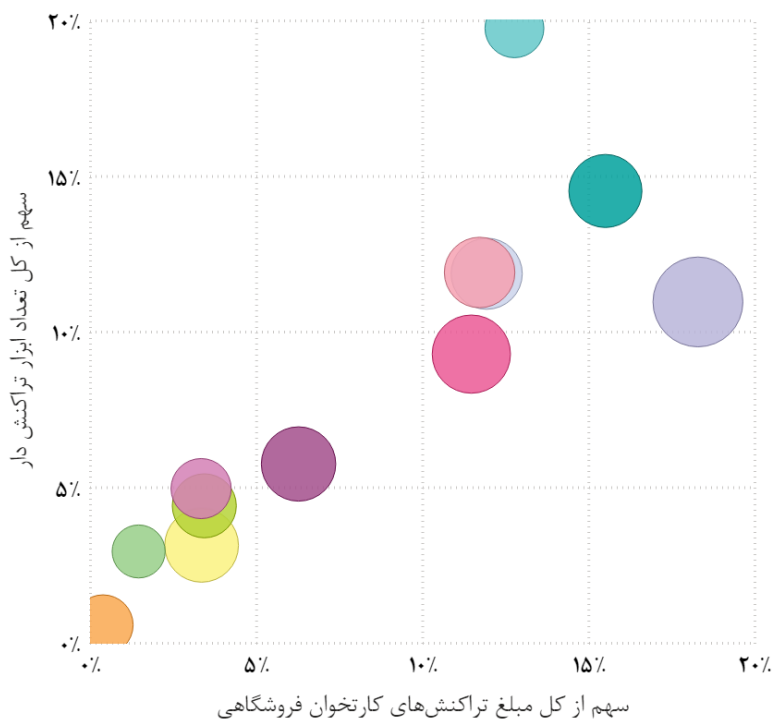
^۱ با حداقل یک تراکنش در ماه.

در سال ۱۴۰۱ همانند سال گذشته شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" در این شاخص اثربخشی، عددی بالاتر از یک داشته‌است. به این معنا که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

شکل ۳-۹ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP را در سال ۱۴۰۱ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

راه‌نمای شاخص اثربخشی مبلغ برای هر شرکت PSP		
۱/۰۸۶	آسان پرداخت پرشین	
۰/۶۸۶	الکترونیک کارت دماوند	
۱/۶۶۴	به پرداخت ملت	
۱/۲۴۰	پرداخت الکترونیک سداد	
۰/۶۴۹	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	
۱/۰۶۶	پرداخت الکترونیک سامان	
۱/۰۴۵	پرداخت الکترونیک سپهر	
۰/۶۷۸	پرداخت نوین آرین	
۱/۰۱۰	تجارت الکترونیک پارس‌بان	
۰/۵۰۲	فراپردازان آروند امید	
۰/۷۸۶	فن آوا کارت	
۰/۹۸۶	کارت اعتباری ایران کیش	

شکل ۳-۹ نمودار پراکندگی اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP - سال ۱۴۰۱

۳-۶-۳- عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه های

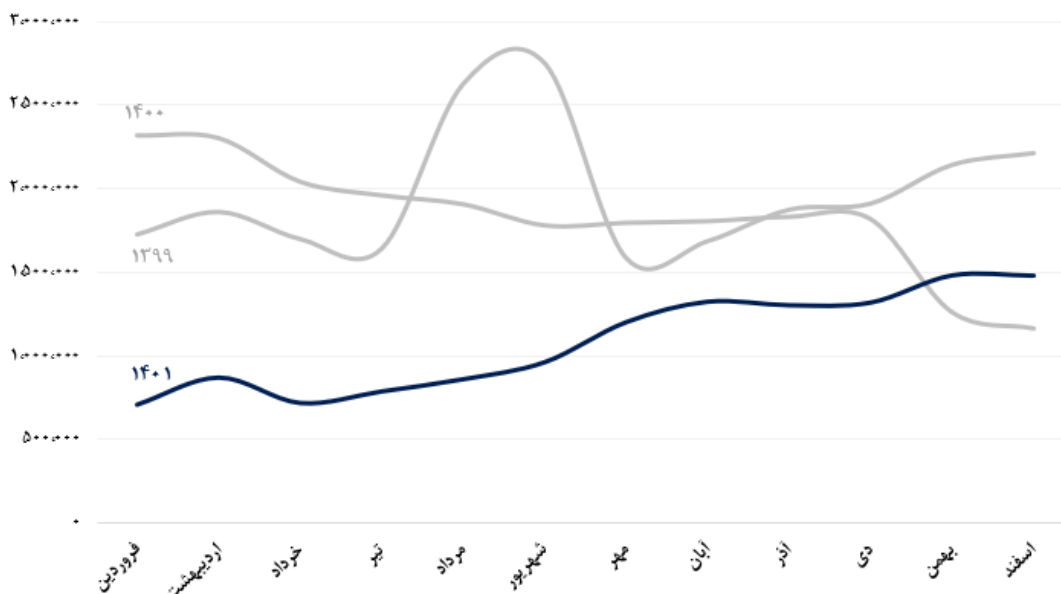
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. اما در ایران به واسطه مداخله بانک ها در این امر، نه تنها کارتخوان بدون هیچگونه هزینه ای در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد، بلکه همه هزینه های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در دسترس آن ها است. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه های کارتخوان در فروشگاه ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می شود. متاسفانه بی تفاوتی فروشنده و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان های فروشگاه های به دلیل ارزش نامیسی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت ها با بانک ها ناشی می شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه ها و وجود کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره وری کارتخوان های فروشگاه های، آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^۱. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت ها در نصب جدید کارتخوان ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن ها است. برای بررسی مقایسه سالانه روند تغییر تعداد کارتخوان های

^۱ در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل زیر از فروردین ماه ۱۳۹۹ تا پایان سال ۱۴۰۱ ترسیم شده است.

شکل ۳-۱۰ مقایسه سالانه روند تغییر ماهانه تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت بررسی خواهد شد. جدول ۳-۱۳ متوسط این سهم را برای هر شرکت در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ارائه می‌دهد. به منظور نرمال‌سازی تعداد کارتخوان‌ها، از روش متوسط‌گیری آن‌ها بهره گرفته شده است. محاسبه‌ی شاخص متوسط سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش به پایانه‌های فعال سیستمی شرکت‌ها بر اساس ۱۲ ماه صورت گرفته است.

جدول ۳-۱۳ متوسط سهم تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان های فعال سیستمی هر شرکت در سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

درصد تغییرات	متوسط سهم مجموع تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان های فعال سیستمی هر شرکت		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
	سال ۱۴۰۱	سال ۱۴۰۰	
-۲/۰۸٪	۷/۹۰٪	۹/۹۹٪	آسان پرداخت پرشین
۱/۱۳٪	۱۲/۷۴٪	۱۱/۶۱٪	الکترونیک کارت دماوند
-۱۰/۸۶٪	۱۰/۶۳٪	۲۱/۴۹٪	به پرداخت ملت
-۴/۰۶٪	۶/۱۲٪	۱۰/۱۸٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۷/۳۷٪	۸/۸۵٪	۱۶/۲۲٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۳۳٪	۸/۲۰٪	۸/۵۳٪	پرداخت الکترونیک سامان
۲/۵۶٪	۸/۰۳٪	۵/۴۶٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۳/۶۴٪	۱۶/۸۴٪	۲۰/۴۸٪	پرداخت نوین آراین
-۵/۵۳٪	۱۶/۹۰٪	۲۲/۴۳٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۲۱/۳۴٪	۲۸/۹۲٪	۵۰/۲۶٪	فراپردازان آروند امید
-۱۱/۳۳٪	۲۴/۳۵٪	۳۵/۶۸٪	فن آوا کارت
-۶/۶۰٪	۱۲/۳۳٪	۱۸/۹۴٪	کارت اعتباری ایران کیش
-۶/۹۱٪	۱۲/۱۷٪	۱۹/۰۸٪	کل

این جدول مبین آن است که در سال ۱۴۰۱ سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش به طور متوسط ۱۲/۱۷ درصد از کل کارتخوان های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک بوده که نسبت به سال گذشته با ریزش همراه بوده است. کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با کسب سهمی معادل با ۶/۱۲ درصد از کل کارتخوان های فعال سیستمی آن کمترین سهم به شمار می روند. در مقابل ۲۸/۹۲ درصد از کل کارتخوان های فعال سیستمی شرکت "فراپردازان آروند امید" از نوع کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی گزارش شده اند. این شرکت بالاترین تغییر در رقم شاخص مذکور را نسبت به سال گذشته در بین شرکت ها نشان می دهد.

فصل ۴

وضعیت بانک‌های صادرکننده و
پذیرنده در سال ۱۴۰۱

۴- بررسی وضعیت بانک‌های صادر کننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^۱ پذیرنده^۲ و صادر کننده^۳ در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۱۴۰۱ و مقایسه با مدت مشابه سال قبل از آن پرداخته می‌شود.

۴-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپراک در سال ۱۴۰۱ مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه و تمرکز بازار برحسب هر ابزار در بازار بانک‌های پذیرنده محاسبه شده و مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^۱ در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۱-۴.

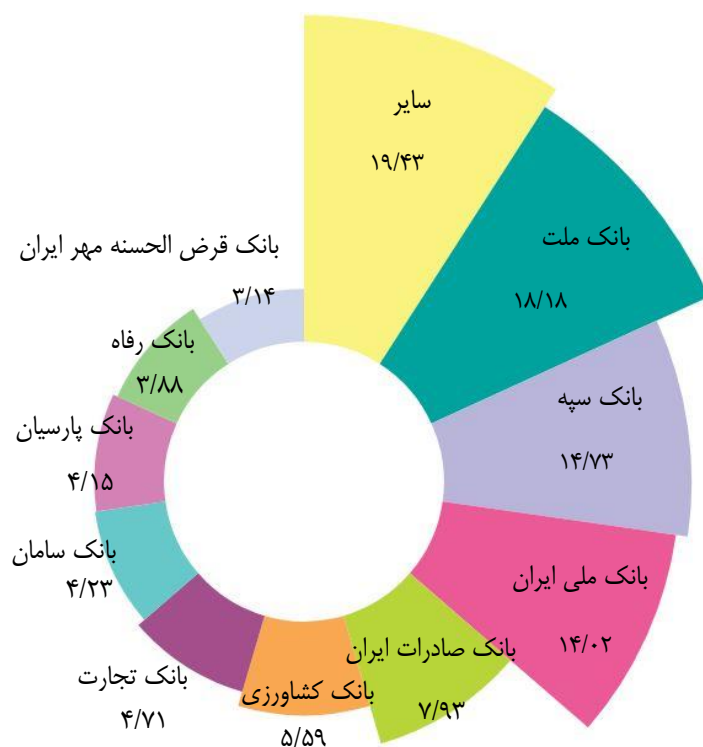
^۳ رجوع شود به پیوست ۷-۱-۳.

۴-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده بر حسب تعداد و مبلغ

تراکنش‌ها

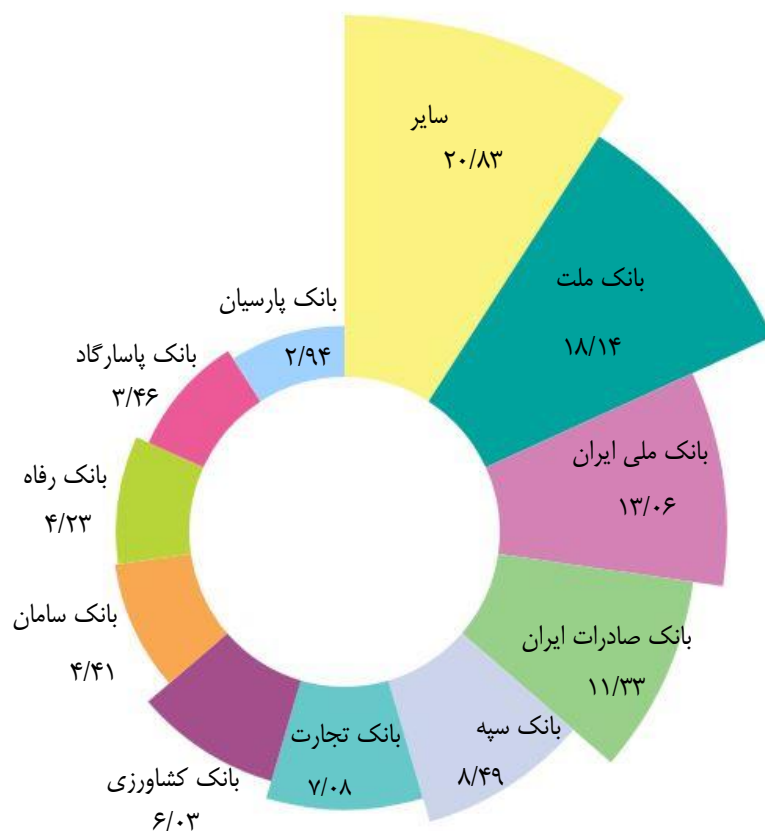
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها را در پذیرش مبالغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک نشان می‌دهد. در سال ۱۴۰۱ تعداد بانک‌های پذیرنده ۳۲ بانک و موسسه مالی و اعتباری مجاز در لیست بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی بوده است.

شکل ۴-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در سال ۱۴۰۱ را نشان می‌دهد.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - سال ۱۴۰۱

سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در سال ۱۴۰۱ را نشان می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - سال ۱۴۰۱

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۱۸/۱۸ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۱۸/۱۴ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همان‌گونه که در هر ماه از سال مورد مطالعه رتبه اول را چه از منظر سهم تعدادی و چه از منظر سهم مبلغی در اختیار داشت، همچنان با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را در سال ۱۴۰۱ به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. جدول ۴-۱ برای مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های صورت گرفته در شبکه پرداخت با مدت مشابه سال گذشته آورده شده است.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی ۱۴۰۰	سهم تعدادی ۱۴۰۱	اختلاف
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۹%	۱/۷%	-۰/۲%
۲	بانک ایران زمین	۰/۶%	۰/۵%	-۰/۱%

گزارش اقتصادی شاپرک

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی ۱۴۰۰	سهام تعدادی ۱۴۰۱	اختلاف
۳	بانک آینده	۲/۸٪	۲/۳٪	-۰/۴٪
۴	بانک پارسیان	۵/۹٪	۴/۱٪	-۱/۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۳٪	۳/۱٪	-۰/۲٪
۶	بانک تجارت	۴/۹٪	۴/۷٪	-۰/۲٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸٪	۰/۸٪	۰/۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۳٪	۰/۳٪	۰/۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۳٪	۰/۴٪	۰/۱٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۳/۶٪	۳/۹٪	۰/۳٪
۱۲	بانک سامان	۴/۲٪	۴/۲٪	۰/۰٪
۱۳	بانک سپه	۱۰/۱٪	۱۴/۷٪	۴/۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲٪	۰/۲٪	۰/۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶٪	۰/۶٪	۰/۰٪
۱۶	بانک شهر	۰/۹٪	۱/۱٪	۰/۲٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۶٪	۷/۹٪	۰/۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳/۹٪	۲/۹٪	-۰/۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۴٪	۳/۱٪	۰/۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱٪	۰/۱٪	۰/۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۷٪	۵/۶٪	-۰/۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵٪	۰/۶٪	۰/۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۵٪	۰/۷٪	۰/۲٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۲٪	۱/۲٪	۰/۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
۲۷	بانک ملت	۲۰/۰٪	۱۸/۲٪	-۱/۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۴/۹٪	۱۴/۰٪	-۰/۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۸٪	۲/۰٪	۰/۲٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۵٪	۰/۵٪	۰/۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳٪	۰/۳٪	۰/۰٪

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌گردد، بالاترین سهم تعدادی در هر دو سال به "بانک ملت" تعلق گرفته و بالاترین اختلاف مثبت سهم تعدادی بین سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ با اختلاف ۴/۶۱ درصد به "بانک سپه" و بالاترین اختلاف منفی سهم تعدادی با منفی ۱/۸۲ به "بانک ملت" مربوط می‌شود.

همچنین جدولی برای مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از مبلغ تراکنش‌های صورت گرفته در شبکه پرداخت با مدت مشابه سال گذشته در جدول ۴-۲ محاسبه گردیده که در ادامه آورده شده است.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهم مبلغی ۱۴۰۰	سهم مبلغی ۱۴۰۱	اختلاف
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴٪	۱/۳٪	-۰/۱٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۷٪	۰/۶٪	-۰/۱٪
۳	بانک آینده	۳/۸٪	۲/۶٪	-۱/۲٪
۴	بانک پارسیان	۳/۳٪	۲/۹٪	-۰/۳٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۲٪	۳/۵٪	۰/۲٪
۶	بانک تجارت	۶/۵٪	۷/۱٪	۰/۶٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹٪	۰/۸٪	-۰/۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۸٪	۰/۱۸٪	۰/۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۴٪	۰/۴٪	۰/۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۳/۸٪	۴/۲٪	۰/۴٪
۱۲	بانک سامان	۴/۳٪	۴/۴٪	۰/۱٪
۱۳	بانک سپه	۸/۴٪	۸/۵٪	۰/۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۳٪	۰/۲٪	-۰/۱٪
۱۵	بانک سینا	۰/۹٪	۱/۰٪	۰/۱٪
۱۶	بانک شهر	۱/۴٪	۱/۵٪	۰/۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۰٪	۱۱/۳٪	۰/۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۲٪	۰/۱٪	-۰/۱٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۸٪	۲/۰٪	-۰/۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۰٪	۲/۶٪	۰/۶٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۳٪	۰/۳٪	۰/۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۶/۲٪	۶/۰٪	-۰/۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵٪	۰/۶٪	۰/۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۱٪	۲/۲٪	۱/۱٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۲٪	۱/۱٪	-۰/۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۹/۴٪	۱۸/۱٪	-۱/۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲/۸٪	۱۳/۱٪	۰/۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۷٪	۱/۹٪	۰/۳٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۴٪	۰/۵٪	۰/۱۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳٪	۰/۲٪	-۰/۱٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ مشاهده می‌گردد، بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های پذیرندگی در بین بانک‌های پذیرنده متعلق به "بانک ملت" می‌باشد. همچنین همانگونه که از این بررسی برمی‌آید، بالاترین اختلاف مثبت سهم مبلغی با میزان ۱/۱ درصد بین سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و بالاترین اختلاف منفی سهم مبلغی در این بررسی با میزان منفی ۱/۲۹ به "بانک ملت" اختصاص یافته است.

۴-۱-۲- سهم هر بانک پذیرنده از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه این شاخص، آمار تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارتخوان‌های چندشبایی^۱ نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای سال ۱۴۰۱ در جدول ۳-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که:

- در سال ۱۴۰۱ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۷/۲۷ درصد و ابزار پذیرش موبایلی با ۴۵/۵۱ درصد متعلق به "بانک ملت" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با ۲۴/۵۸ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.
- در سال ۱۴۰۱ بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱۷/۹۲ درصد و ابزار پذیرش موبایلی با ۴۶/۲۸ درصد و ابزار پذیرش اینترنتی با ۱۹/۱۰ درصد متعلق به "بانک ملت" بوده است.

^۱ منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

جدول ۳-۴ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - سال ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی			سهم مبلغی		
		کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲٪	۳/۴٪	۱۳/۳٪	۱/۴٪	۰/۹٪	۱۱/۳٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۱۶٪	۰/۱۷٪	۰/۱۰٪	۰/۱۶٪	۰/۱۵٪	۰/۱۰٪
۳	بانک آینده	۱/۶٪	۶/۶٪	۱۹/۵٪	۱/۴٪	۹/۳٪	۱۸/۴٪
۴	بانک پارسیان	۴/۲٪	۴/۷٪	۱/۲٪	۲/۹٪	۳/۴٪	۳/۵٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۳٪	۲/۳٪	۰/۱۰٪	۳/۱٪	۵/۹٪	۰/۱۰٪
۶	بانک تجارت	۵/۰٪	۱/۷٪	۰/۱۴٪	۶/۶٪	۹/۹٪	۰/۹٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۱۸٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۱/۰٪	۰/۲٪	۰/۱۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱٪	۴/۹٪	۰/۱۰٪	۰/۲٪	۴/۱٪	۰/۱۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۳٪	۱/۹٪	۰/۲٪	۰/۴٪	۰/۷٪	۰/۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۰٪	۱/۶٪	۴/۳٪	۴/۴٪	۳/۳٪	۳/۹٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱٪	۸/۶٪	۰/۹٪	۳/۵٪	۹/۷٪	۲/۳٪
۱۳	بانک سپه	۱۵/۸٪	۲/۹٪	۰/۱۶٪	۹/۸٪	۰/۱۸٪	۰/۱۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۱۶٪	۰/۱۴٪	۰/۱۰٪	۰/۱۸٪	۲/۱٪	۰/۱۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱٪	۱/۱٪	۰/۱۰٪	۱/۳٪	۲/۶٪	۰/۱۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۵٪	۰/۱۸٪	۰/۱۰٪	۱۱/۷٪	۹/۳٪	۰/۱۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱٪	۰/۳٪	۰/۱۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۹٪	۱/۰٪	۸/۴٪	۲/۳٪	۰/۲٪	۸/۰٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۴٪	۰/۱۴٪	۰/۳٪	۳/۰٪	۰/۱٪	۰/۱۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱٪	۰/۱۸٪	۰/۱۰٪	۰/۳٪	۰/۱۵٪	۰/۱۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۶٪	۹/۲٪	۰/۱۰٪	۶/۸٪	۱/۴٪	۰/۱٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۱۶٪	۰/۲٪	۰/۱۰٪	۰/۱۶٪	۰/۱۶٪	۰/۱۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۱۷٪	۲/۳٪	۰/۱۰٪	۱/۲٪	۸/۰٪	۰/۱۰٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۲٪	۰/۱٪	۰/۱۰٪	۱/۲٪	۰/۴٪	۰/۱۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۷/۳٪	۱۹/۷٪	۴۵/۵٪	۱۷/۹٪	۱۹/۱٪	۴۶/۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۳/۷٪	۲۴/۶٪	۵/۴٪	۱۴/۱٪	۶/۸٪	۳/۸٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۲٪	۰/۱٪	۰/۱۰٪	۲/۳٪	۰/۱٪	۰/۱۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۶٪	۰/۱٪	۰/۱۰٪	۰/۱۵٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۳٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪

در این بخش از گزارش در ادامه برای مقایسه رشد درصدی از سهم تعدادی و مبلغی تراکنش های بانک های کشور، در جدول ۴-۴ اختلاف سهم تعدادی و مبلغی تراکنش های ابزارهای پذیرش بانک های کشور از مجموع کل تعداد و مبلغ تراکنش های هر ابزار پذیرش بین سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ آمده است.

جدول ۴-۴ مقایسه اختلاف سال های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش

ردیف	بانک پذیرنده	کار تخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		اختلاف سهم	اختلاف مبلغی	اختلاف سهم	اختلاف تعدادی	اختلاف سهم	اختلاف مبلغی
۱	بانک اقتصاد نوین	-۰/۱۱٪	-۰/۰۵٪	۰/۱۲٪	-۰/۲۹٪	-۱/۰۳٪	-۱/۲۵٪
۲	بانک ایران زمین	-۰/۰۴٪	-۰/۱۰٪	-۰/۰۲٪	-۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	-۰/۱۲٪	-۰/۲۴٪	۰/۹۳٪	-۹/۱۵٪	-۶/۷۴٪	-۵/۹۱٪
۴	بانک پارسیان	-۰/۶۷٪	-۰/۱۴٪	-۱۷/۶۸٪	-۱/۷۹٪	-۱/۴۸٪	-۲/۵۹٪
۵	بانک پاسارگاد	-۰/۲۱٪	۰/۰۹٪	-۰/۳۲٪	۱/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	-۰/۳۰٪	۰/۱۴٪	-۰/۰۴٪	۳/۰۴٪	-۰/۷۵٪	-۰/۲۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	-۰/۰۴٪	-۰/۰۳٪	-۰/۱۸٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۱/۵۶٪	-۰/۷۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۱/۴۲٪	۰/۲۶٪	۰/۱۴٪	۰/۳۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۱۹٪	۰/۳۹٪	۰/۴۴٪	۰/۴۸٪	۱/۲۹٪	۰/۹۷٪
۱۲	بانک سامان	۰/۰۴٪	۰/۳۱٪	۰/۱۸٪	-۲/۱۷٪	۰/۱۲٪	-۰/۱۲٪
۱۳	بانک سپه	۵/۰۵٪	۰/۲۹٪	-۳/۶۶٪	-۰/۴۲٪	۰/۴۹٪	۰/۰۴٪
۱۴	بانک سرمایه	-۰/۰۴٪	-۰/۰۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	-۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۸٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	-۰/۱۶٪	۰/۲۵٪	۰/۵۵٪	-۰/۹۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۲۳٪	-۰/۰۶٪	۰/۳۳٪	۳/۶۸٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	-۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	-۱/۲۴٪	-۰/۷۸٪	۰/۱۹٪	۰/۰۳٪	۵/۴۷٪	۵/۸۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۷۴٪	۰/۷۴٪	۰/۲۵٪	۰/۰۳٪	۰/۲۶٪	۰/۴۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	-۰/۰۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪
۲۲	بانک کشاورزی	-۰/۴۲٪	-۰/۱۷٪	۳/۸۶٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۰۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۷٪	۰/۳۰٪	-۰/۰۳٪	-۰/۰۲٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	-۰/۱۶٪	۰/۳۴٪	۱/۳۳٪	۵/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	-۰/۰۹٪	-۰/۰۳٪	-۰/۰۳٪	-۰/۴۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۱۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	-۲/۲۰٪	-۱/۵۸٪	۳/۳۶٪	۰/۴۶٪	۵/۰۵٪	۳/۸۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	-۱/۲۳٪	۰/۲۷٪	۶/۹۸٪	۱/۳۹٪	-۲/۸۰٪	-۱/۴۲٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۱۸٪	۰/۳۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		اختلاف سهم	اختلاف مبلغی	اختلاف سهم	اختلاف تعدادی	اختلاف سهم	اختلاف مبلغی
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	-۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	-۰/۰۷٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول بالا مشخص گردیده است:

- برای ابزار "کارتخوان فروشگاهی":
  - بیشترین اختلاف تعدادی مثبت به "بانک سپه" و بیشترین اختلاف درصدی منفی به "بانک ملت" تعلق دارد.
  - بیشترین اختلاف مبلغی مثبت به "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و بیشترین اختلاف مبلغی منفی به "بانک ملت" تعلق دارد.
- برای "ابزار پذیرش اینترنتی":
  - بیشترین اختلاف تعدادی مثبت به "بانک ملی ایران" و بیشترین اختلاف درصدی منفی به "بانک پارسیان" تعلق دارد.
  - بیشترین اختلاف مبلغی مثبت به "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و بیشترین اختلاف مبلغی منفی به "بانک آینده" تعلق دارد.
- برای "ابزار پذیرش موبایلی":
  - بیشترین اختلاف تعدادی مثبت به "بانک قرض الحسنه رسالت" و بیشترین اختلاف درصدی منفی به "بانک آینده" تعلق دارد.
  - بیشترین اختلاف مبلغی مثبت به "بانک قرض الحسنه رسالت" و بیشترین اختلاف مبلغی منفی به "بانک آینده" تعلق دارد.

۴-۲- سهم هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش در خصوص بانک‌های پذیرنده شاخص سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد و مبلغ تراکنش‌های دریافت شده توسط هر یک از بانک‌های پذیرنده در سال ۱۴۰۱ محاسبه گردیده و در جدول ۴-۱ آورده شده است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، در بیشتر بانک‌ها، تعداد و مبلغ تراکنش‌های دریافت شده از طریق ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های بالاترین سهم را نسبت به دیگر ابزارها از آن خود نموده و تنها در چند بانک محدود مشاهده می‌گردد که تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی سهم قابل ملاحظه‌ای را دارا هستند. این امر نشان‌دهنده تمرکز بالای اکثر بانک‌ها در بازار تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و تمرکز بالای تعداد انگشت شماری از بانک‌ها بر روی دو ابزار دیگر می‌باشد.

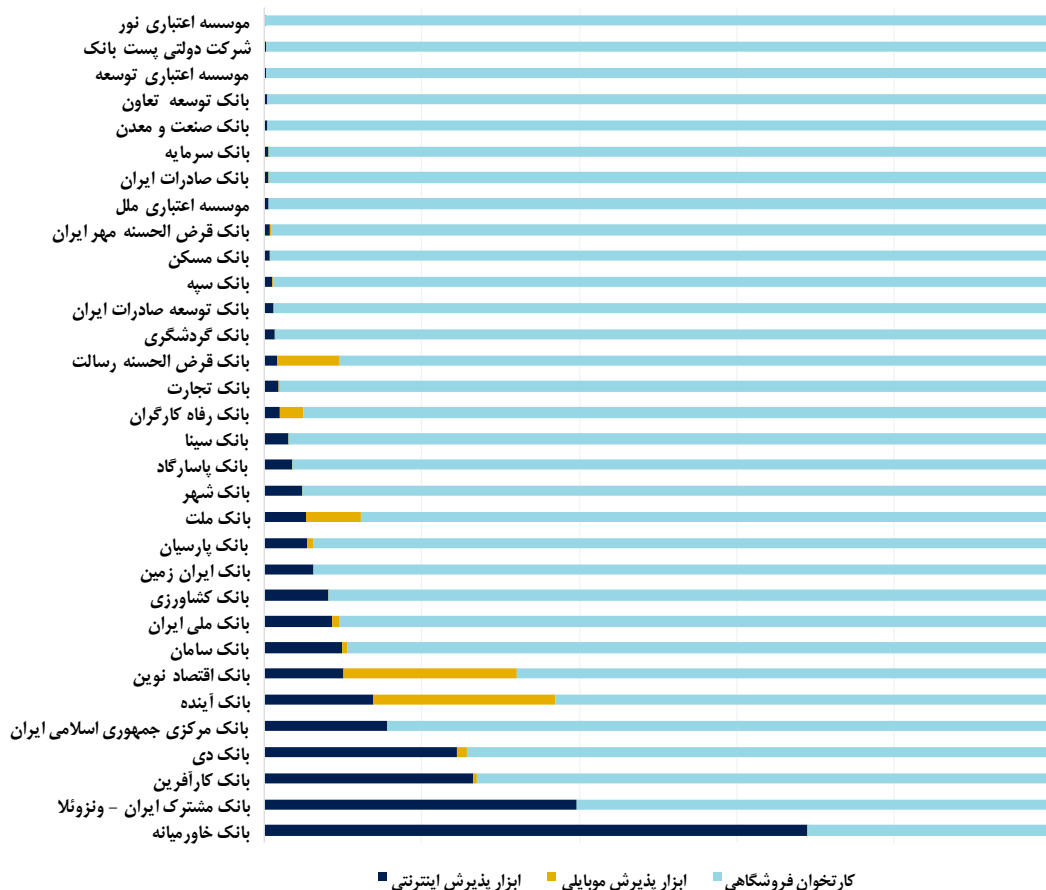
جدول ۴-۵ سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش از کل تراکنش‌های هر بانک پذیرنده-سال ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی			سهم مبلغی		
		ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاه‌های	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاه‌های
۱	بانک اقتصاد نوین	۱۰/۰٪	۲۲/۰٪	۶۸/۰٪	۹/۵٪	۱/۶٪	۸۸/۹٪
۲	بانک ایران زمین	۶/۲٪	۰/۰٪	۹۳/۸٪	۱۲/۹٪	۰/۰٪	۸۷/۱٪
۳	بانک آینده	۱۳/۸٪	۲۳/۱٪	۶۳/۱٪	۵۱/۴٪	۱/۳٪	۴۷/۳٪
۴	بانک پارسیان	۵/۵٪	۰/۸٪	۹۳/۷٪	۱۶/۶٪	۰/۲٪	۸۳/۲٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۵٪	۰/۰٪	۹۶/۵٪	۲۴/۲٪	۰/۰٪	۷۵/۸٪
۶	بانک تجارت	۱/۷٪	۰/۲٪	۹۸/۰٪	۱۹/۸٪	۰/۰٪	۸۰/۲٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۳٪	۰/۰٪	۹۹/۷٪	۲/۹٪	۰/۰٪	۹۷/۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۱/۲٪	۰/۰٪	۹۸/۸٪	۰/۹٪	۰/۰٪	۹۹/۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۶۹/۰٪	۰/۰٪	۳۱/۰٪	۷۶/۴٪	۰/۰٪	۲۳/۶٪
۱۰	بانک دی	۲۴/۴٪	۱/۳٪	۷۴/۲٪	۲۴/۱٪	۰/۲٪	۷۵/۷٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۲/۰٪	۳/۰٪	۹۵/۰٪	۱۱/۲٪	۰/۲٪	۸۸/۶٪
۱۲	بانک سامان	۹/۹٪	۰/۶٪	۸۹/۵٪	۳۱/۱٪	۰/۱٪	۶۸/۸٪
۱۳	بانک سپه	۱/۰٪	۰/۱٪	۹۸/۹٪	۱/۳٪	۰/۰٪	۹۸/۷٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۵٪	۰/۰٪	۹۹/۵٪	۰/۴٪	۰/۰٪	۹۹/۶٪
۱۵	بانک سینا	۳/۰٪	۰/۰٪	۹۷/۰٪	۲۹/۴٪	۰/۰٪	۷۰/۶٪
۱۶	بانک شهر	۴/۸٪	۰/۰٪	۹۵/۲٪	۲۴/۶٪	۰/۰٪	۷۵/۴٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۵٪	۰/۰٪	۹۹/۵٪	۱۱/۶٪	۰/۰٪	۸۸/۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۴٪	۰/۰٪	۹۹/۶٪	۲۹/۷٪	۰/۰٪	۷۰/۳٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۶٪	۸/۰٪	۹۰/۴٪	۱/۲٪	۰/۷٪	۹۸/۱٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۶٪	۰/۲٪	۹۹/۲٪	۰/۶٪	۰/۰٪	۹۹/۴٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی			سهم مبلغی	
		ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	کار تخوان فروشگاهی
۲۱	بانک کارآفرین	۲۶/۵٪	۰/۴٪	۷۳/۱٪	۲۴/۹٪	۷۵/۱٪
۲۲	بانک کشاورزی	۸/۱٪	۰/۱٪	۹۱/۹٪	۳/۳٪	۹۶/۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۳٪	۰/۱٪	۹۸/۶٪	۱۳/۱٪	۸۶/۹٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱۵/۵٪	۰/۱٪	۸۴/۵٪	۵۱/۵٪	۴۸/۵٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۶٪	۰/۱٪	۹۹/۳٪	۴/۹٪	۹۵/۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۳۹/۷٪	۰/۱٪	۶۰/۳٪	۸/۱٪	۹۱/۹٪
۲۷	بانک ملت	۵/۳٪	۶/۹٪	۸۷/۸٪	۱۴/۹٪	۸۴/۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۸/۶٪	۱/۱٪	۹۰/۴٪	۷/۳٪	۹۲/۶٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۱٪	۰/۱٪	۹۹/۹٪	۰/۴٪	۹۹/۶٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۲٪	۰/۱٪	۹۹/۸٪	-/۷٪	۹۹/۳٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۶٪	۰/۱٪	۹۹/۴٪	۱/۵٪	۹۸/۵٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۱٪	۰/۱٪	۱۰۰/۰٪	۰/۱٪	۱۰۰/۰٪

همچنین در شکل ۳-۴ به صورت شماتیک سهم تعدادی هر ابزار پذیرش از تراکش‌های جذب شده توسط بانک‌های کشور نشان داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در هر بانک پذیرنده - سال ۱۴۰۱

شکل ۴-۴ سهم مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های جذب شده توسط بانک‌های پذیرنده در کشور را نشان

می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم مبلغی تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش در هر بانک پذیرنده - سال ۱۴۰۱

شکل‌ها و جدول فوق سهم پذیرش تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تراکنش‌های همان بانک از هر یک از ابزار پذیرش را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد، در سال ۱۴۰۱:

• در ابزار موبایلی :

- بیشترین سهم پذیرش تعدادی تراکنش‌های موبایلی با سهم ۲۳/۱ درصد به "بانک آینده" و پس از آن به ترتیب با ۲۲/۰ درصد و ۸/۰ درصد به "بانک اقتصاد نوین" و "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است.

○ بیشترین سهم پذیرش مبلغی با سهم ۱/۶ درصد به بانک "بانک اقتصاد نوین" تعلق گرفته است.

● در ابزار پذیرش اینترنتی:

○ بیشترین سهم پذیرش تعدادی تراکنش‌های اینترنتی با سهم ۶۹/۰ درصد توسط "بانک خاورمیانه" صورت گرفته است.

○ بیشترین سهم پذیرش مبلغی نیز با سهم ۷۶/۴ درصد به "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است.

تمام این موارد در حالی است که در سایر بانک‌ها بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها بوده است. طی بررسی‌های انجام شده و نیز با توجه به محاسبات صورت گرفته مشخص می‌گردد موارد ذکر شده در حالیست که در سال ۱۴۰۱ "بانک آینده" در کل ۲/۳۴ درصد سهم تعدادی و ۲/۵۵ درصد سهم مبلغی تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی پرداخت و "بانک خاورمیانه" ۰/۳۵ درصد سهم تعدادی و ۰/۷۶ درصد سهم مبلغی تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی پرداخت را به خود اختصاص داده‌اند که در حقیقت سهم ناچیزی از تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت را در اختیار داشته‌اند.

۴-۲-۱- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در فصل مربوط به شرکت‌های پرداخت در بولتن‌های پیشین معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هر فیندال-هیرشمن سنجدیه و بررسی می‌شود. در جدول ۴-۶ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که در سال ۱۴۰۱ متشکل از ۳۲ بانک پذیرنده بوده است، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۴-۶ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - سال ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کار تخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si۲	Si	Si۲	Si	Si۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۳	۱۲	۱۳	۱۷۷
۲	بانک ایران زمین	۱	۰	۱	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۳	۷	۴۴	۱۹	۳۷۹
۴	بانک پارسیان	۴	۱۸	۵	۲۲	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۱	۲	۵	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۵	۲	۳	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۵	۲۴	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۴	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۶	۲	۲	۴	۱۸
۱۲	بانک سامان	۴	۱۷	۹	۷۴	۱	۱
۱۳	بانک سپه	۱۶	۲۴۹	۳	۹	۱	۰
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۱	۱	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۹	۷۳	۱	۱	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۸	۱	۱	۸	۷۱
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳	۱۱	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۱	۹	۸۵	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۰	۲	۵	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۷	۲۹۸	۲۰	۳۹۰	۴۶	۲۰۷۱
۲۸	بانک ملی ایران	۱۴	۱۸۸	۲۵	۶۰۴	۵	۲۹
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۵	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۶۰	-	۱۰۲۸۷	-	۲۰۷۴۹

ملاحظه می‌شود که در سال ۱۴۰۱، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲.۷۴۹ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول مربوطه و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا و انحصار در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار دارند که همانگونه که در جدول ۴-۶ نیز قابل مشاهده است به ترتیب بانک "ملت" و پس از آن با اختلاف بانک "آینده" رتبه‌های اول و دوم در بازار ابزار پذیرش موبایلی را در اختیار دارند. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۹۶۰ (کمتر از ۱۰۰۰) و ۱.۲۸۷ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۶، این ارقام مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها و وجود تمرکز ملایم در بازار ابزار پذیرش اینترنتی در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم قابل توجه‌تری از بازار را در اختیار دارند.

برای مقایسه شاخص هرفیندال برای تحلیل سهم بازار بانک‌های پذیرنده در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ اختلاف میزان این شاخص در جدول ۴-۷ ارائه شده است.

جدول ۴-۷ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

اختلاف	ابزار پذیرش موبایلی		اختلاف	ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاه‌ها			HHI
	۱۴۰۱	۱۴۰۰		۱۴۰۱	۱۴۰۰	اختلاف	۱۴۰۱	۱۴۰۰	
۱۲۵	۲.۷۴۹	۲.۶۲۳	-۳	۱.۲۸۷	۱.۲۸۹	۴	۹۶۰	۹۵۶	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه ابزار "ابزار پذیرش اینترنتی" با کاهش مواجه بوده‌ایم؛ اما این تغییرات در شاخص هرفیندال - هیرشمن منجر به تغییر طبقه تمرکز در ابزارها نشده است. اختلاف در ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۱ تعداد بیشتری از بانک‌های پذیرنده در بازار ابزار "پذیرش موبایلی" و "ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها" به رقابت پرداخته‌اند، هر چند این اختلاف به قدری نبوده است که بتواند باعث تغییر طبقه تمرکز ابزار "پذیرش موبایلی" و "ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها" گردد و تمرکز این ابزار همچنان در وضعیت تمرکز بالا قرار دارد.

۳-۴- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپراک^۱ ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد. در پایان میزان تمرکز در بازار صادرات انواع کارت بانکی با شاخص هر فیندال - هیرشمن اندازه‌گیری می‌شود.

۱-۳-۴- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپراک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^۲، کارت اعتباری^۳ و کارت پیش‌پرداخته^۴ یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در اسفند ماه ۱۴۰۱، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سویچ شاپراک مجموعاً ۱۳۹۰۰۲۷۰۵۲۱ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۳۰۰۸۹۵۰۰۴۳ عدد و سهم تعدادی ۹۴/۱۵ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن ۶۵۲۰۴۶۷ عدد و سهم ۰/۴۷ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

^۱ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سویچ شاپراک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

^۲ Debit card- رجوع شود به پیوست ۷-۱-۸-۱

^۳ Credit card- رجوع شود به پیوست ۷-۱-۸-۳

^۴ Prepaid- رجوع شود به پیوست ۷-۱-۸-۲

جدول ۴-۸ مقایسه تعداد و سهم کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

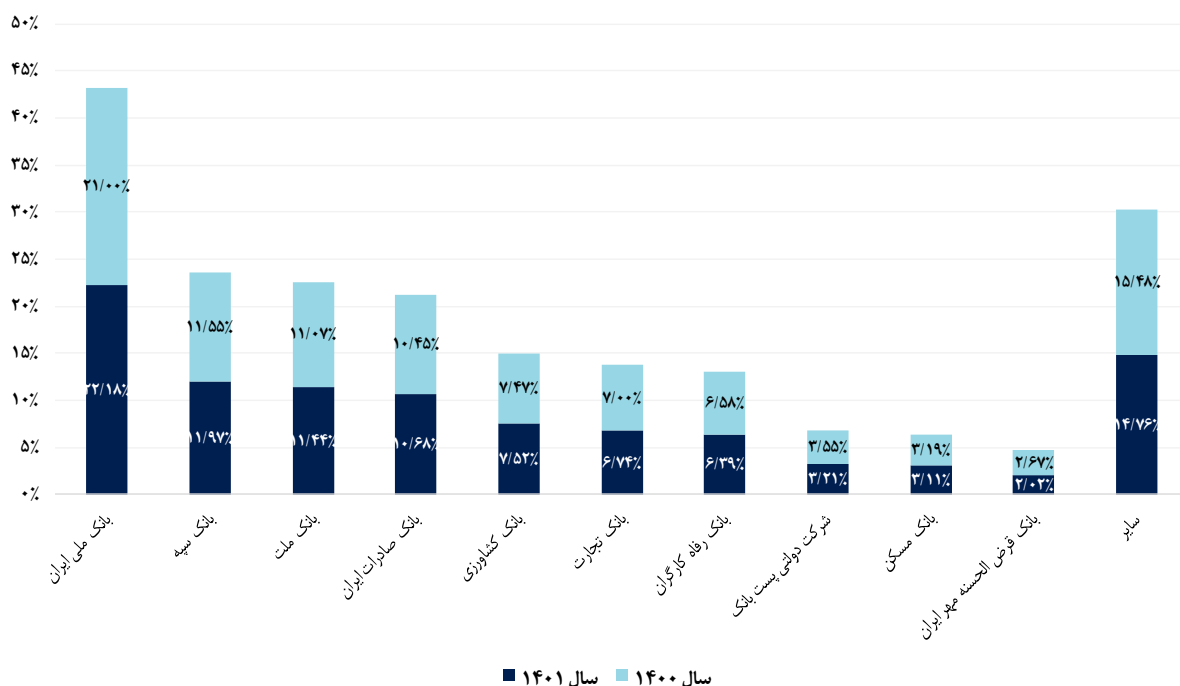
دوره زمانی	نام شاخص	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	تعداد کارت هدیه و بن کارت	مجموع
اسفند ۱۴۰۰	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶۷۶.۴۹۳	۱۴۱.۷۵۳.۱۸۵	۸.۹۶۵.۴۵۴	۱۵۱.۳۹۵.۱۳۲
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۰/۴۵٪	۹۳/۶۳٪	۵/۹۲٪	-
اسفند ۱۴۰۱	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶۵۲.۴۶۷	۱۳۰.۸۹۵.۰۴۳	۷.۴۸۰.۰۱۱	۱۳۹.۰۲۷.۵۲۱
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۰/۴۷٪	۹۴/۱۵٪	۵/۳۸٪	-
نرخ رشد هر دسته از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰		-۳/۵۵٪	-۷/۶۶٪	-۱۶/۵۷٪	-۸/۱۷٪

ملاحظه می‌شود که در کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ میزان ۸/۱۷ درصد کاهش داشته است.

۴-۳-۱- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی

تراکنش‌دار

در سال ۱۴۰۱ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده‌اند که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار برای سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ در شکل زیر ترسیم شده است. همانگونه که مشاهده می‌گردد برای درک بهتر و مقایسه بصری، این نمودار به صورت میله ای ترسیم گردیده و تنها آمار ۱۰ بانک دارای بیشترین سهم آورده شده است.

شکل ۴-۵ مقایسه سهم بانک‌های صادر کننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپراک - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

ملاحظه می‌شود که در این بررسی "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" در مجموع دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپراک در سال‌های مورد بررسی بوده‌اند.

۴-۳-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادر کننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای سال ۱۴۰۱ در جدول ۴-۹ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در سال ۱۴۰۱ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت" و "بانک پارسیان" بوده است.

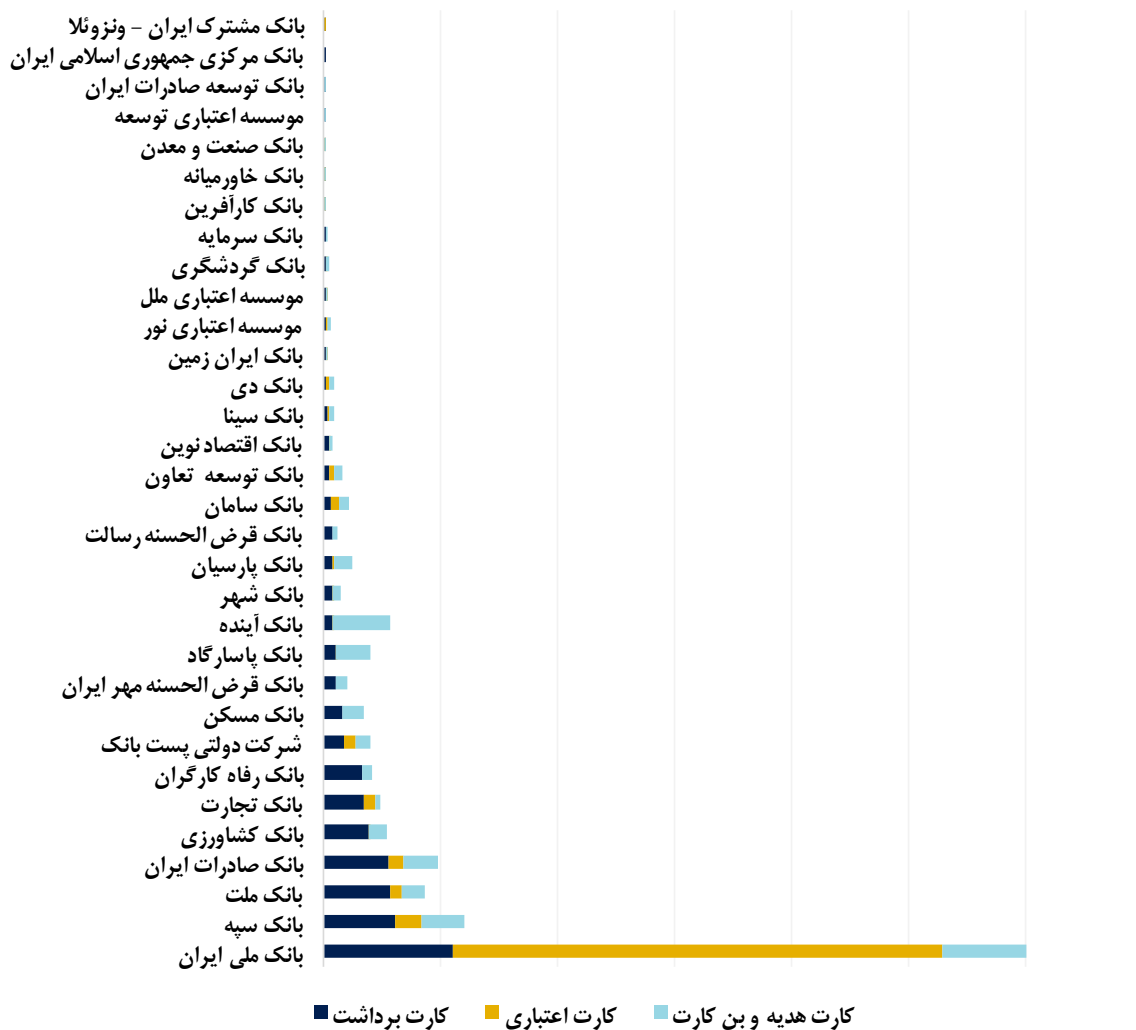
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۹ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکش‌دار - سال ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک صادر کننده	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۴٪	۰/۱۶٪	۱/۶۶٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۴٪	۰/۰۱٪	۰/۹۰٪
۳	بانک آینده	۱/۵۱٪	۰/۰۳٪	۲/۰۸٪
۴	بانک پارسیان	۱/۴۶٪	۰/۱۴٪	۹/۷۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۹۰٪	۰/۰۳٪	۳/۷۱٪
۶	بانک تجارت	۶/۸۱٪	۱/۹۶٪	۵/۹۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۰۱٪	۰/۶۰٪	۰/۸۴٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۶٪	۰/۴۱٪	۰/۴۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۶۰٪	۰/۰۰٪	۳/۱۳٪
۱۲	بانک سامان	۱/۲۹٪	۱/۲۲٪	۳/۱۶٪
۱۳	بانک سپه	۱۲/۱۹٪	۴/۳۸٪	۸/۷۷٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۸٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۶٪	۰/۳۲٪	۱/۵۴٪
۱۶	بانک شهر	۱/۴۶٪	۰/۰۹٪	۵/۹۴٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۹۱٪	۲/۵۹٪	۷/۵۱٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۴۵٪	۰/۰۰٪	۱/۳۶٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۰۱٪	۰/۰۰٪	۲/۴۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۶۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۷۵٪	۰/۰۰٪	۴/۰۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۵٪	۰/۰۳٪	۰/۴۲٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪
۲۵	بانک مسکن	۳/۲۱٪	۰/۰۰٪	۱/۶۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۳۱٪	۱/۸۵٪	۱۴/۳۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۲/۱۶٪	۸۳/۵۰٪	۱۷/۰۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۳۴٪	۲/۱۷٪	۱/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۹٪	۰/۰۷٪	۰/۲۶٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳۰٪	۰/۳۳٪	۰/۸۹٪

ملاحظه می‌شود در سال ۱۴۰۱، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۷/۰۵ درصد، از نوع کارت اعتباری با ۸۳/۵۰ درصد و از نوع کارت برداشت با ۲۲/۱۶ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در ادامه در شکل ۴-۶ سهم هر بانک صادر کننده از کل کارت‌های صادر شده و به تفکیک انواع کارت برای سال ۱۴۰۱ آمده است.

شکل ۴-۶ سهم هر بانک از مجموع ترکیب کارت‌های صادر شده - سال ۱۴۰۱

جهت محاسبه اختلاف سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ مقایسه رشد درصدی سهم تعدادی هر بانک صادر کننده از مجموع کل کارت‌های صادر شده بین این دو سال جدول ۴-۱۰ آمده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف بین سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ سهم هر بانک صادر کننده از انواع کارت‌های صادر شده تراکنش دار

ردیف	نام بانک صادر کننده	کارت برداشت			کارت اعتباری			کارت هدیه		
		اختلاف	۱۴۰۱	۱۴۰۰	اختلاف	۱۴۰۱	۱۴۰۰	اختلاف	۱۴۰۱	۱۴۰۰
۱	بانک اقتصاد نوین	-۰/۸۲٪	۰/۸۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۱۶٪	۰/۰۹٪	۰/۰۶٪	۱/۶۶٪	۱/۴۷٪	۰/۱۹٪
۲	بانک ایران زمین	-۰/۴۳٪	۰/۴۴٪	-۰/۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۶٪	-۰/۰۸٪	-۰/۸۲٪	-۰/۰۸٪
۳	بانک آینده	۱/۴۸٪	۱/۵۱٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۳٪	۰/۷۳٪	-۰/۷۰٪	۲/۰۸٪	۱/۹۱٪	۰/۱۷٪
۴	بانک پارسیان	۱/۴۲٪	۱/۴۶٪	۰/۰۳٪	-۰/۱۴٪	۰/۴۲٪	-۰/۲۷٪	۹/۷۸٪	۹/۶۸٪	۰/۱۰٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۰۰٪	۱/۹۰٪	-۰/۱۰٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۲٪	۳/۷۱٪	۳/۰۸٪	-۰/۶۳٪
۶	بانک تجارت	۷/۰۴٪	۶/۸۱٪	-۰/۲۳٪	۱/۹۶٪	۱/۹۰٪	-۰/۰۶٪	۵/۹۳٪	۶/۷۵٪	-۰/۸۲٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۰۰٪	۱/۰۱٪	۰/۰۲٪	-۰/۱۰٪	۰/۸۰٪	-۰/۲۰٪	-۰/۸۴٪	-۰/۸۸٪	-۰/۰۴٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	-۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	-۰/۰۶٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۹٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۱٪
۱۰	بانک دی	-۰/۴۹٪	۰/۴۶٪	-۰/۰۳٪	-۰/۴۱٪	۰/۰۹٪	-۰/۳۲٪	-۰/۴۹٪	-۰/۴۲٪	-۰/۰۷٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۷۸٪	۶/۶۰٪	-۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۳/۱۳٪	۳/۹۴٪	-۰/۸۱٪
۱۲	بانک سامان	۱/۷۸٪	۱/۲۹٪	-۰/۴۹٪	۰/۷۹٪	۰/۲۲٪	-۰/۴۳٪	۳/۱۶٪	۳/۱۸٪	-۰/۰۲٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۷۱٪	۱۲/۱۹٪	۰/۴۸٪	۱/۵۰٪	۴/۳۸٪	۲/۸۸٪	۸/۷۷٪	۹/۷۴٪	-۰/۹۸٪
۱۴	بانک سرمایه	-۰/۱۹٪	۰/۲۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۳۸٪	-۰/۳۴٪	۰/۰۴٪
۱۵	بانک سینا	-۰/۶۷٪	۰/۶۶٪	-۰/۰۱٪	-۰/۳۷٪	۰/۳۷٪	-۰/۰۵٪	۱/۵۴٪	۱/۶۸٪	-۰/۱۴٪
۱۶	بانک شهر	۱/۴۶٪	۱/۴۶٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۲٪	۵/۹۴٪	۷/۷۵٪	-۱/۸۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۶۶٪	۱۰/۹۱٪	۰/۲۵٪	۳/۱۰٪	۲/۵۹٪	-۰/۵۱٪	۷/۵۱٪	۷/۶۴٪	-۰/۱۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	-۰/۰۲٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۷٪	-۰/۰۷٪	-۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۵۳٪	۱/۴۵٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱/۳۶٪	۱/۲۸٪	-۰/۰۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۶۵٪	۲/۰۱٪	-۰/۶۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۲/۴۰٪	۳/۲۱٪	-۰/۸۲٪
۲۱	بانک کارآفرین	-۰/۰۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۱۶٪	-۰/۵۳٪	-۰/۰۶٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۷۳٪	۷/۷۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۴/۰۷٪	۷/۷۵٪	-۴/۰۷٪
۲۳	بانک گردشگری	-۰/۲۶٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۲٪	۰/۱۲٪	-۰/۲۵٪	۰/۰۳٪	-۰/۴۶٪	-۰/۴۴٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۲٪	-۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۳/۳۰٪	۳/۲۱٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۳/۲۱٪	۳/۲۱٪	-۰/۰۰٪	۱/۷۲٪	-۱/۷۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۰۷٪	۱۱/۳۱٪	۰/۲۴٪	۰/۷۶٪	۱۱/۳۱٪	۱۰/۵۵٪	۱/۸۵٪	۱۱/۷۸٪	-۹/۹۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۱/۰۸٪	۲۲/۱۶٪	۱/۰۸٪	۸۶/۹۳٪	۲۲/۱۶٪	-۶۴/۷۷٪	۸۳/۵۰٪	۱۴/۷۹٪	۶۸/۷۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۶۸٪	۳/۳۴٪	-۰/۳۴٪	۲/۰۷٪	۳/۳۴٪	۱/۲۷٪	۲/۱۷٪	۱/۶۰٪	-۰/۵۷٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	-۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	-۰/۳۳٪	۰/۲۹٪	-۰/۰۴٪	-۰/۲۹٪	-۰/۲۹٪	-۰/۲۹٪	-۰/۰۷٪	-۰/۴۲٪	-۰/۳۵٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	-۰/۲۷٪	۰/۳۰٪	-۰/۰۳٪	-۰/۳۰٪	-۰/۳۰٪	-۰/۲۸٪	-۰/۳۳٪	-۰/۶۶٪	-۰/۳۴٪

در این بخش از گزارش سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های صادر شده توسط هر بانک صادرکننده برای سال ۱۴۰۱ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۱ سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادر کننده - سال ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	کارت برداشت	کارت اعتباری	کارت هدیه
۱	بانک اقتصاد نوین	۸۹/۸۳٪	۰/۰۸٪	۱۰/۰۸٪
۲	بانک ایران زمین	۸۹/۴۴٪	۰/۰۱٪	۱۰/۵۵٪
۳	بانک آینده	۹۲/۶۷٪	۰/۰۱٪	۷/۳۳٪
۴	بانک پارسیان	۷۲/۲۴٪	۰/۰۴٪	۲۷/۷۳٪
۵	بانک پاسارگاد	۸۹/۹۴٪	۰/۰۱٪	۱۰/۰۶٪
۶	بانک تجارت	۹۵/۱۳٪	۰/۱۴٪	۴/۷۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۵/۲۰٪	۰/۲۸٪	۴/۵۲٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۰/۵۸٪	۰/۰۰٪	۹/۴۲٪
۹	بانک خاورمیانه	۹۴/۷۰٪	۰/۵۴٪	۴/۷۷٪
۱۰	بانک دی	۹۳/۸۵٪	۰/۴۲٪	۵/۷۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۷/۳۶٪	۰/۰۰٪	۲/۶۴٪
۱۲	بانک سامان	۸۷/۳۳٪	۰/۴۱٪	۱۲/۲۶٪
۱۳	بانک سپه	۹۵/۸۹٪	۰/۱۷٪	۳/۹۴٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۹/۷۸٪
۱۵	بانک سینا	۸۷/۹۶٪	۰/۲۱٪	۱۱/۸۳٪
۱۶	بانک شهر	۸۱/۱۱٪	۰/۰۳٪	۱۸/۸۶٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۶/۱۱٪	۰/۱۱٪	۳/۷۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۸۴/۴۷٪	۰/۸۵٪	۱۴/۶۸٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۴/۹۲٪	۰/۰۰٪	۵/۰۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۳/۶۲٪	۰/۰۰٪	۶/۳۸٪
۲۱	بانک کارآفرین	۷۴/۱۴٪	۰/۰۰٪	۲۵/۸۶٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۷/۰۹٪	۰/۰۰٪	۲/۹۱٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۱/۴۰٪	۰/۰۵٪	۸/۵۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۷۰/۹۳٪	۰/۰۰٪	۲۹/۰۷٪
۲۵	بانک مسکن	۹۷/۲۳٪	۰/۰۰٪	۲/۷۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴۴/۶۹٪	۹/۳۳٪	۴۵/۹۸٪
۲۷	بانک ملت	۹۳/۱۶٪	۰/۰۸٪	۶/۷۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۴/۱۰٪	۱/۷۷٪	۴/۱۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۸/۰۱٪	۰/۳۲٪	۱/۶۷٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۹۵/۳۰٪	۰/۰۰٪	۴/۷۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۹۵/۱۴٪	۰/۱۱٪	۴/۷۵٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۸۵/۱۵٪	۰/۴۶٪	۱۴/۳۹٪

با توجه به جدول بالا ملاحظه می‌شود بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۴-۳-۳- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هر فیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۴-۱۲ این شاخص برای سال ۱۴۰۱ بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی محاسبه و نتایج این بررسی ارائه شده است. پس از آن در ادامه مقایسه این شاخص بین سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نیز محاسبه و تحلیل گردیده است.

جدول ۴-۱۲ محاسبه شاخص هر فیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - سال ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت برداشت		کارت اعتباری		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۰	۰	۲	۳
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۲	۲	۰	۰	۲	۴
۴	بانک پارسیان	۲	۱	۰	۰	۱۰	۹۶
۵	بانک پاسارگاد	۴	۲	۰	۰	۴	۱۴
۶	بانک تجارت	۴۶	۷	۴	۲	۶	۳۵
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴۴	۷	۰	۰	۳	۱۰
۱۲	بانک سامان	۲	۱	۱	۱	۳	۱۰
۱۳	بانک سپه	۱۴۹	۱۲	۱۹	۴	۹	۷۷
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۰	۱	۰	۰	۲	۲
۱۶	بانک شهر	۲	۱	۰	۰	۶	۳۵

کارت هدیه و بن کارت		کارت اعتباری		کارت برداشت		نام بانک پذیرنده	ردیف
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i		
۵۶	۸	۷	۳	۱۱۹	۱۱	بانک صادرات ایران	۱۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک صنعت و معدن	۱۸
۲	۱	۰	۰	۲	۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۹
۶	۲	۰	۰	۴	۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰
۰	۱	۰	۰	۰	۰	بانک کارآفرین	۲۱
۱۷	۴	۰	۰	۶۰	۸	بانک کشاورزی	۲۲
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک گردشگری	۲۳
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲۴
۳	۲	۰	۰	۱۰	۳	بانک مسکن	۲۵
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۶
۲۰۷	۱۴	۳	۲	۱۲۸	۱۱	بانک ملت	۲۷
۲۹۱	۱۷	۶.۹۷۳	۸۳	۴۹۱	۲۲	بانک ملی ایران	۲۸
۱	۱	۵	۲	۱۱	۳	شرکت دولتی پست بانک	۲۹
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری توسعه	۳۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری ملل	۳۱
۱	۱	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری نور	۳۲
۸۷۱		۷.۰۱۲		۱.۰۷۹		شاخص هرفیندال - هیرشمن	

ملاحظه می‌شود که در سال ۱۴۰۱ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های " برداشت " در طبقه "تمرکز ملایم"، در بازار صادرکنندگی کارت‌های " هدیه و بن کارت " در طبقه " رقابتی " و در بازار کارت‌های " اعتباری " رقم این شاخص در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته است. میزان این شاخص برای دسته کارت‌های " اعتباری " مبین تمرکز بالای بانک‌ها در بازار این نوع کارت می باشد، به این معنا که پشتیبانی از صدور کارت‌های اعتباری در بین بانک های کشور توزیع شده نبوده و می‌توان گفت که در انحصار بانک یا بانک‌های خاصی می‌باشد. نسبت به سال گذشته عدد این شاخص برای "کارت اعتباری" کاهش داشته است اما این کاهش موجب تغییر طبقه تمرکز این دسته نگردیده است. دسته "کارت برداشت" در سال ۱۴۰۱ در طبقه تمرکز ملایم قرار گرفته و در دسته "کارت هدیه و بن کارت" در سال ۱۴۰۱ همچون سال قبل در طبقه رقابتی قرار دارد که این مشخص می‌کند که بازار "کارت هدیه و بن کارت" در سال ۱۴۰۱ در بین بانک های صادر کننده همچنان به شکلی برنامه ریزی شده و هدفمند رقابتی بوده است.

برای مقایسه شاخص هرفیندال برای تحلیل سهم بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های تراکنش دار در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ اختلاف میزان این شاخص در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۳ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت-۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

کارت هدیه و بن کارت			کارت اعتباری			کارت برداشت			HHI
اختلاف	۱۴۰۱	۱۴۰۰	اختلاف	۱۴۰۱	۱۴۰۰	اختلاف	۱۴۰۱	۱۴۰۰	
۸۰	۸۷۱	۷۹۱	-۵۶۷	۷۰۱۲	۷۵۷۹	۵۶	۱۰۰۷۹	۱۰۰۲۳	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در مقایسه دو سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های تراکنش‌دار، تنها در دسته کارت اعتباری با کاهش مواجه بوده است .

۴-۴- سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های بانک‌های در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک در سال ۱۴۰۱ آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی در کل سال مشخص گردد. جدول ۴-۱۴ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۴-۱۴ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده- سال ۱۴۰۱

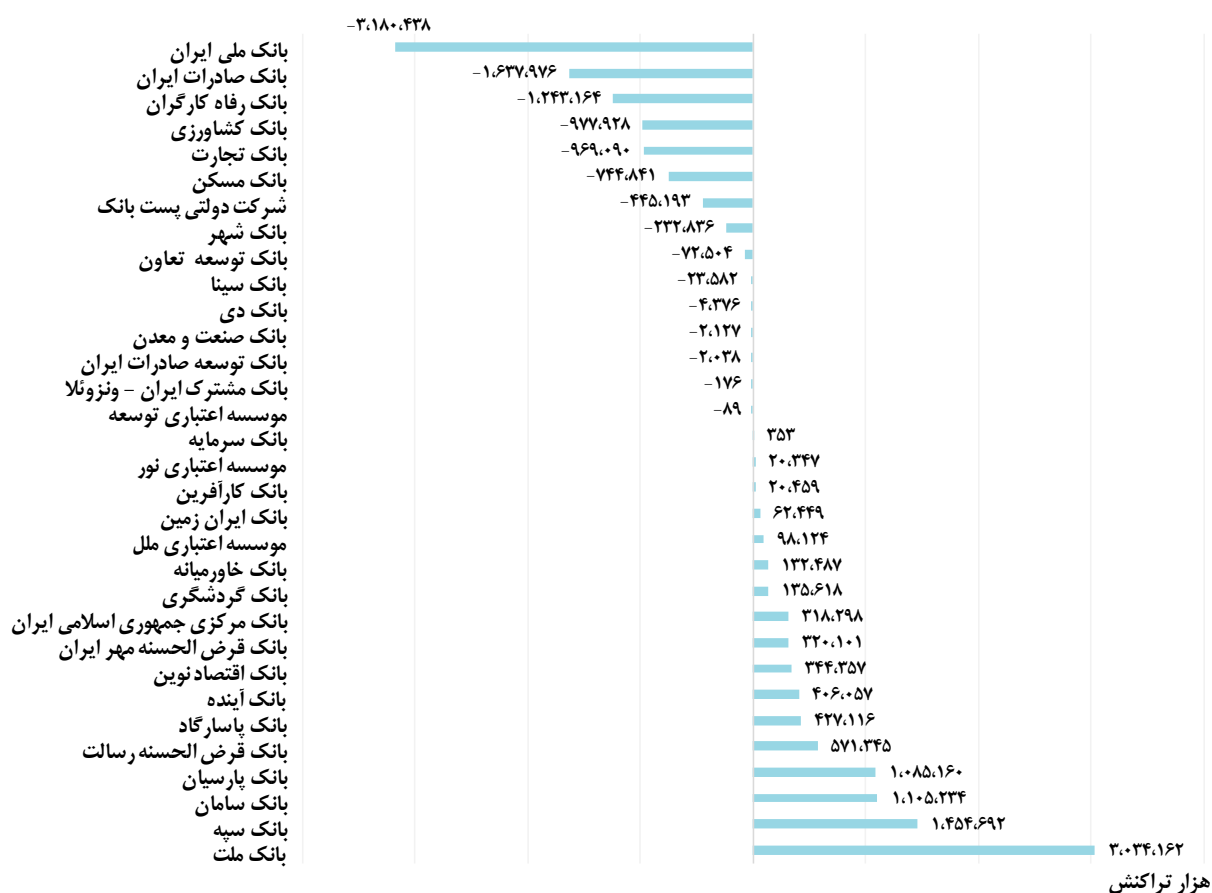
ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۱٪	۱/۶۸٪	۱/۱۰٪	۱/۳۲٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۵۵٪	۰/۵۳٪	۰/۵۶٪
۳	بانک آینده	۱/۴۳٪	۲/۳۴٪	۲/۰۷٪	۲/۵۵٪
۴	بانک پارسیان	۱/۷۲٪	۴/۱۵٪	۲/۲۴٪	۲/۹۴٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۱۷٪	۳/۱۲٪	۲/۵۶٪	۳/۴۶٪
۶	بانک تجارت	۶/۸۸٪	۴/۷۱٪	۶/۴۳٪	۷/۰۸٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۱٪	۰/۷۵٪	۰/۹۰٪	۰/۸۴٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۵٪	۰/۳۵٪	۰/۰۵٪	۰/۷۶٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش ها		سهام مبلغی تراکنش ها	
		سهام تعداد تراکنش های صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش های صادر شده از کل	سهام مبلغ تراکنش های پذیرش شده از کل
۱۰	بانک دی	۰/۳۹٪	۰/۳۸٪	۰/۴۴٪	۰/۴۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۶۶٪	۳/۸۸٪	۵/۱۲٪	۴/۲۳٪
۱۲	بانک سامان	۱/۷۶٪	۴/۲۳٪	۲/۱۴٪	۴/۴۱٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۴۷٪	۱۴/۷۳٪	۱۰/۳۴٪	۸/۴۹٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۹٪	۰/۱۹٪	۰/۲۳٪	۰/۲۴٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۵۸٪	۰/۷۱٪	۱/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۶۰٪	۱/۰۸٪	۱/۸۷٪	۱/۴۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۶۰٪	۷/۹۳٪	۱۱/۶۱٪	۱۱/۳۳٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۵٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۶۵٪	۲/۹۳٪	۲/۱۹٪	۲/۰۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۴۳٪	۳/۱۴٪	۳/۱۱٪	۲/۶۱٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۲۹٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۷۸٪	۵/۵۹٪	۷/۱۳٪	۶/۰۳٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۹٪	۰/۵۹٪	۰/۴۵٪	۰/۶۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۷۲٪	۰/۰۱٪	۲/۲۰٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۳٪	۱/۱۶٪	۲/۴۲٪	۱/۱۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۳۸٪	۱۸/۱۸٪	۱۴/۷۰٪	۱۸/۱۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۱/۱۴٪	۱۴/۰۲٪	۱۸/۳۵٪	۱۳/۰۶٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۰۵٪	۲/۰۵٪	۲/۵۱٪	۱/۹۵٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۹٪	۰/۵۱٪	۰/۳۳٪	۰/۴۵٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۵٪	۰/۲۹٪	۰/۲۷٪	۰/۲۴٪

اطلاعات جدول ۴-۱۴ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد تراکنش های صادر شده به ترتیب به "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و "بانک ملت" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش های صادر شده به ترتیب به "بانک ملی ایران" و "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" بیشترین سهم از تعداد تراکنش های پذیرش شده به ترتیب به "بانک ملت" و "بانک سپه" و "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ پذیرش شده به ترتیب به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص داشته است.

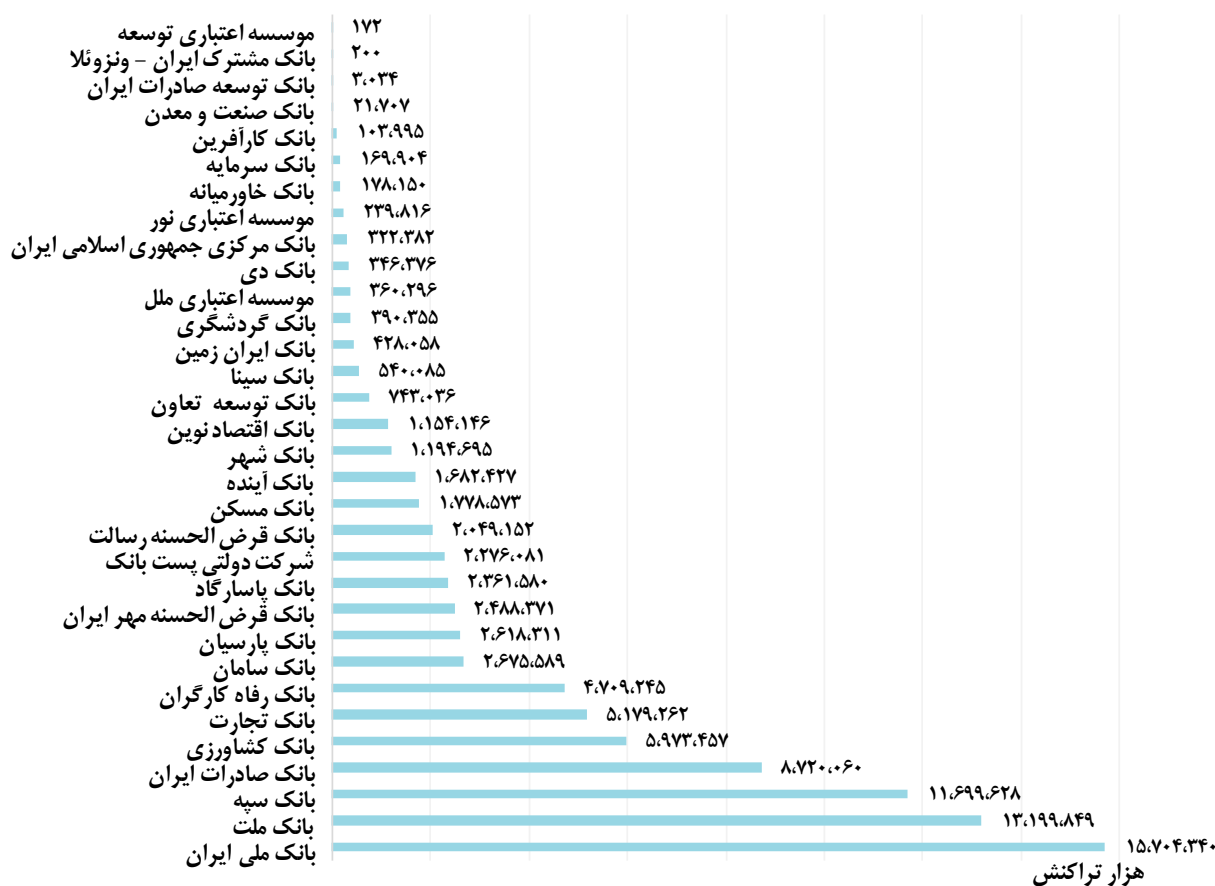
در این بخش برای بررسی برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل این محاسبه در شکل ۴-۷ آمده است.

شکل ۴-۷ اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - سال ۱۴۰۱

بر اساس شکل بالا، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک سامان" در سال ۱۴۰۱ بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و صادر شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سال ۱۴۰۱ سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس بوده است.

به عنوان شاخص بعدی، مجموع تعداد تراکنش‌های صادرشده با تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید. این شاخص در شکل ۴-۸ نشان داده شده است.

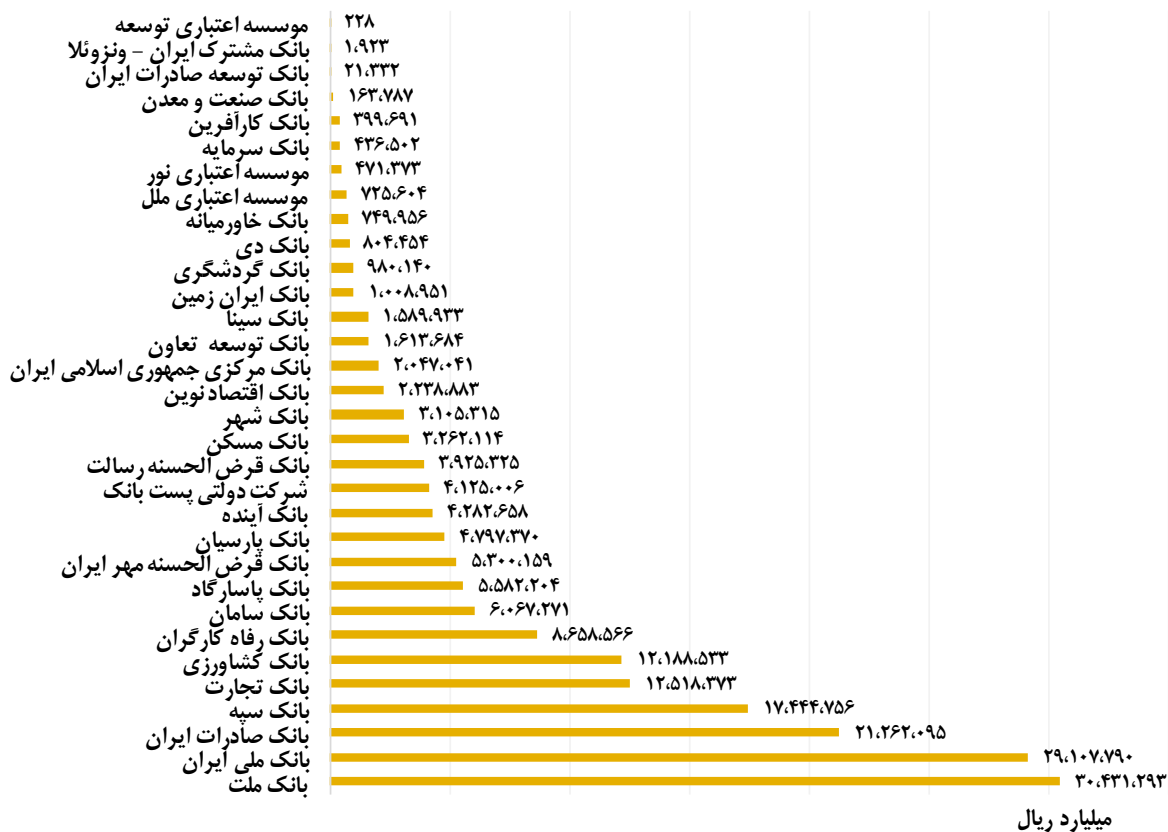

شکل ۴-۸ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - سال ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل فوق نیز مشاهده می‌گردد، "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در سال ۱۴۰۱ و "موسسه اعتباری توسعه" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این سال داشته‌اند.

گزارش اقتصادی شاپرک

قبل از این، در بخش‌های قبل سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^۱ ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل زیر آورده شده است. شکل ۴-۹ مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^۲ و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^۳ را نشان می‌دهد.

شکل ۴-۹ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - سال ۱۴۰۱

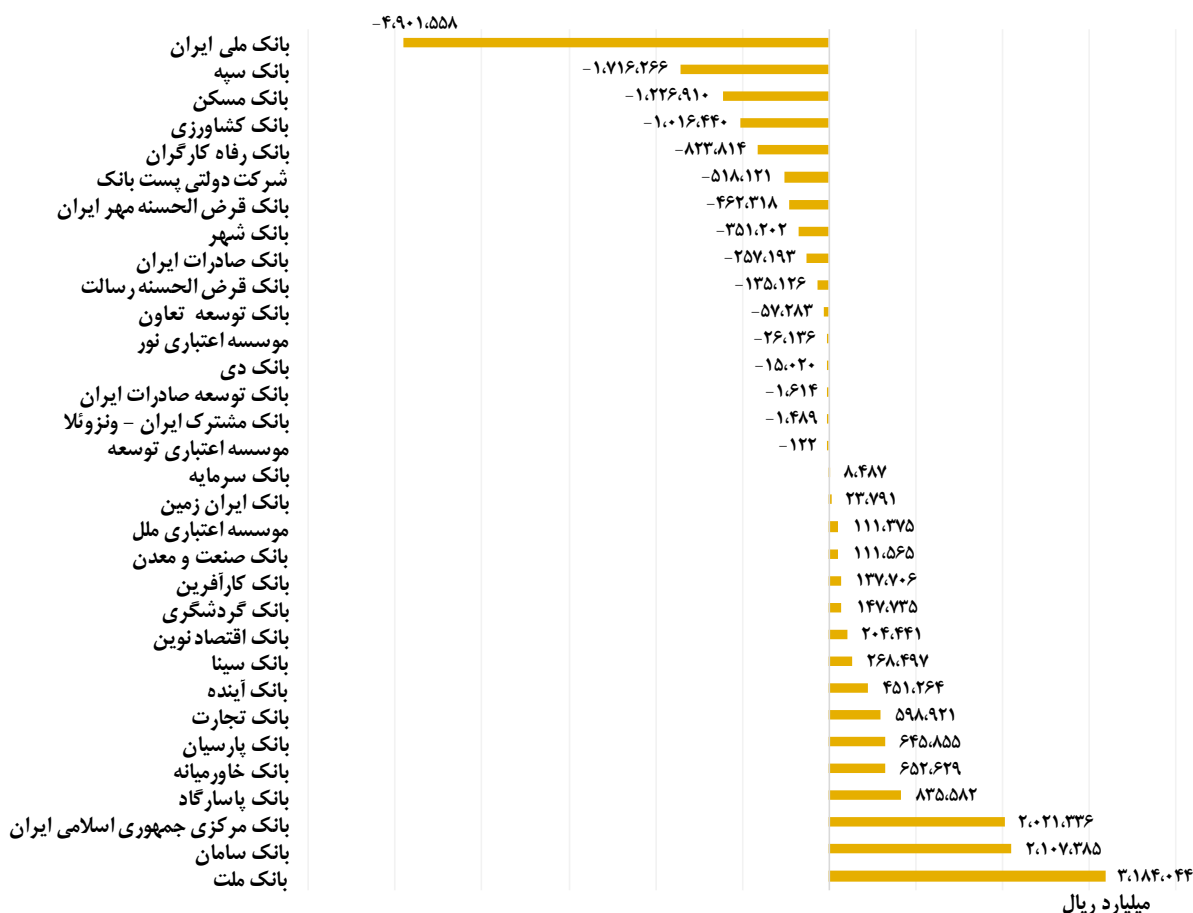
از دیگر شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است

^۱ Turnover

^۲ در نقش بانک صادرکننده

^۳ در نقش بانک پذیرنده

و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. شکل ۴-۱۰ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک را نشان می‌دهد. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده توسط هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد.

شکل ۴-۱۰ مقایسه اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - سال ۱۴۰۱

همانگونه که از شکل فوق نیز کاملاً مشخص است، در این نمودار ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول وارد حساب‌های پذیرندگان آن شده است و ارقام منفی نشانه عملکرد نامطلوب بانک در جذب منابع مالی بوده و بیشتر نشانگر خروج منابع از بانک می‌باشد.

بر اساس این شکل، "بانک ملت"، "بانک سامان" و "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" در سال ۱۴۰۱ بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" در این سال بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل فیما بین رسوب ناشی از جذب وجوہات تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

طبق قوانین موجود کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادر کننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

در این بخش از گزارش در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید برای سال ۱۴۰۱ محاسبه گردیده و آورده شده است. به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط بانک صادر کننده و دارنده کارت نظیر پرداخت قبض و خرید شارژ و کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۴-۵-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال مبلغ

تراکنش پذیرش شده^۱ می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۴-۱۵ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در سال ۱۴۰۱، بانک‌های پذیرنده میزان ۸۷ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در بین این بانک‌ها، "بانک مشترک ایران - ونزوتلا" با کمترین متوسط، ۹ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و "موسسه اعتباری توسعه" با ۱۶۰ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده در کل سال ۱۴۰۱، پرداخت کرده است.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۴-۱۵ مقایسه نسبت کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - ۱۴۰۱ و ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال قبل (ریال)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال جدید (ریال)	تغییرات
۱	موسسه اعتباری توسعه	۱۶۱	۱۶۰	۲-
۲	بانک سپه	۱۰۵	۱۲۷	۲۲
۳	بانک پارسیان	۱۷۱	۱۱۸	۵۳-
۴	موسسه اعتباری نور	۱۱۴	۱۱۴	۰
۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۱۲	۱۱۲	۱
۶	موسسه اعتباری ملل	۱۱۱	۱۰۹	۲-
۷	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۱۴	۱۰۷	۸-
۸	بانک مسکن	۹۷	۹۸	۲
۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۷	۹۴	۳-
۱۰	بانک ملی ایران	۱۰۳	۹۳	۱۰-

گزارش اقتصادی شاپرک

ردیف	نام بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال قبل (ریال)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال جدید (ریال)	تغییرات
۱۱	بانک سامان	۹۹	۹۳	۶-
۱۲	بانک گردشگری	۹۴	۹۲	۲-
۱۳	بانک ایران زمین	۸۴	۸۹	۵
۱۴	بانک کشاورزی	۸۷	۸۶	۱-
۱۵	بانک اقتصاد نوین	۸۸	۸۵	۳-
۱۶	بانک رفاه کارگران	۸۸	۸۴	۴-
۱۷	بانک ملت	۸۸	۸۴	۴-
۱۸	بانک توسعه تعاون	۸۴	۸۲	۱-
۱۹	بانک سرمایه	۷۳	۷۷	۴
۲۰	بانک پاسارگاد	۹۱	۷۶	۱۵-
۲۱	بانک شهر	۶۷	۷۴	۸
۲۲	بانک دی	۸۰	۷۲	۸-
۲۳	بانک صادرات ایران	۶۷	۶۶	۱-
۲۴	بانک آینده	۴۶	۶۳	۱۷
۲۵	بانک تجارت	۷۲	۶۱	۱۰-
۲۶	بانک سینا	۶۳	۵۵	۸-
۲۷	بانک خاورمیانه	۵۱	۵۲	۱
۲۸	بانک کارآفرین	۵۴	۴۹	۴-
۲۹	بانک صنعت و معدن	۱۸	۱۶	۲-
۳۰	بانک توسعه صادرات ایران	۱۶	۱۱	۵-
۳۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴۳۹	۹	۴۳۱-
۳-	جمع کل	۹۰	۸۷	

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط در سال ۱۴۰۱، معادل ۱۸/۴۹ برابر است و در سال ۱۴۰۰، معادل ۲۷/۴۲ برابر بوده است. یعنی "موسسه اعتباری توسعه" در سال ۱۴۰۱ به نسبت هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده، ۱۸/۴۹ برابر "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین اینطور به نظر می‌رسد که بانکی نظیر "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و یا "بانک توسعه صادرات ایران" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش تر عمل نموده اند. همچنین در ستون آخر جدول، میزان کاهش یا افزایش (تغییرات) این نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در مقایسه با دوره مشابه سال قبل آورده شده است. همانگونه

که مشاهده می‌گردد، نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰، تنها مبلغ ۳ ریال اختلاف منفی داشته است.

۱-۱-۵-۴- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال

تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در سال ۹۸ طبق بخشنامه بانک مرکزی از خرداد ماه ۹۸ کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از طریق ابزار پذیرش موبایلی حذف گردید. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۴-۱۶ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۱۶ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ- ۱۴۰۰	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ- ۱۴۰۱	تغییرات
۱	شرکت دولتی پست بانک	۵۷۱	۴۲۸	-۱۴۳
۲	موسسه اعتباری توسعه	۳۱۳	۳۷۰	۵۶
۳	بانک کشاورزی	۴۲۱	۳۰۹	-۱۱۲
۴	بانک توسعه تعاون	۳۶۶	۲۸۰	-۸۶
۵	بانک رفاه کارگران	۲۷۱	۲۶۲	-۹
۶	بانک ملی ایران	۳۵۷	۲۵۶	-۱۰۱
۷	موسسه اعتباری ملل	۳۳۳	۲۴۷	-۸۵
۸	بانک سپه	۲۸۰	۲۳۵	-۴۵
۹	بانک سینا	۲۴۸	۲۲۶	-۲۲
۱۰	موسسه اعتباری نور	۲۵۲	۲۲۴	-۲۸
۱۱	بانک صادرات ایران	۲۰۷	۲۲۲	۱۴

گزارش اقتصادی شاپرک

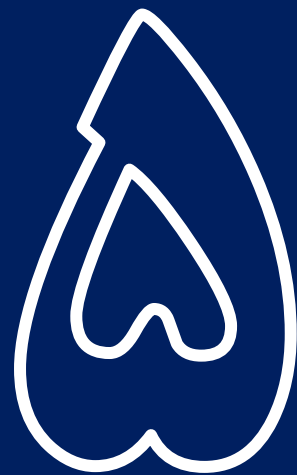
ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ- ۱۴۰۰	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ- ۱۴۰۱	تغییرات
۱۲	بانک تجارت	۲۵۹	۲۱۷	-۴۲
۱۳	بانک آینده	۲۴۲	۲۰۰	-۴۱
۱۴	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۷۵	۱۹۲	-۸۳
۱۵	بانک ملت	۲۴۰	۱۸۹	-۵۱
۱۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۲۷۴	۱۷۹	-۹۵
۱۷	بانک اقتصاد نوین	۲۱۱	۱۶۶	-۴۵
۱۸	بانک سرمایه	۱۹۵	۱۵۳	-۴۳
۱۹	بانک پارسیان	۱۱۶	۱۵۲	۳۶
۲۰	بانک دی	۱۷۶	۱۴۶	-۳۰
۲۱	بانک خاورمیانه	۱۱۵	۱۴۶	۳۱
۲۲	بانک سامان	۲۱۳	۱۴۵	-۶۸
۲۳	بانک پاسارگاد	۱۶۲	۱۲۸	-۳۴
۲۴	بانک گردشگری	۱۵۷	۱۱۳	-۴۴
۲۵	بانک مسکن	۹۲	۹۵	۳
۲۶	بانک صنعت و معدن	۱۱۰	۹۳	-۱۷
۲۷	بانک ایران زمین	۱۲۱	۹۲	-۲۹
۲۸	بانک مشترک ایران - ونزونا	۱۷۵	۷۹	-۹۷
۲۹	بانک شهر	۱۲۹	۷۳	-۵۷
۳۰	بانک توسعه صادرات ایران	۹۱	۷۰	-۲۱
۳۱	بانک کارآفرین	۷۹	۶۴	-۱۵
-۴۸	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۲۵۸	۲۱۰	

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل، بانک‌های صادرکننده در سال ۱۴۰۱ به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۱۰ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، "بانک کارآفرین" با ۶۴ ریال و پس از آن "بانک توسعه صادرات ایران" با ۷۰ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارت و "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۴۲۸ ریال و پس از آن "موسسه اعتباری توسعه" با مبلغ ۳۷۰ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

اختلاف میزان کارمزد پرداختی بانک های صادر کننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در این دو سال میزان منفی ۴۸ ریال بوده که این نشان می دهد در سال ۱۴۰۱ بانک های صادر کننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ میزان ۴۸ ریال کمتر نسبت به سال قبل پرداخت نموده اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش ها هستند، به نظر می رسد که بانک هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰۰۰۰۰ ریال تراکنش را داشته اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک ها، از دارندگان کارت های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده اند. همچنین اعمال بخشنامه بانک مرکزی از خرداد ماه ۹۸ و صفر شدن کارمزد تراکنش های پرداخت قبض و خرید شارژ پرداختی توسط ابزار پذیرش موبایلی، مبلغ کارمزد پرداختی توسط بانک های صادر کننده را پایین آورده است.

جمع بندی

۵- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپراک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپراک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در سال ۱۴۰۱ پرداخته است.

بخش اول: در سال ۱۴۰۱ همانند سال های گذشته از تاسیس شاپراک تعداد تراکنش های شبکه شاپراک با رشد همراه بوده و در این سال با رشد ۱۴/۹۲ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۰ تعداد تراکنش های این شبکه به بالغ بر ۴۴ میلیارد رسیده است. از سوی دیگر این رشد در تعداد تراکنش رشد همگن مبلغ تراکنش های شاپراکی را نیز در پی داشته به نحوی که مبلغ تراکنش های سال ۱۴۰۱ نیز با رشد ۳۰ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۰ به ۹۲,۶۵۶ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۱ رسیده است. تعداد ابزارهای شاپراکی توزیع شده در سطح کشور نیز در اسفند ماه سال ۱۴۰۱ بیش از ۱۰/۷ میلیون ابزار است که از این تعداد سهم ابزارهای پذیرش اینترنتی ۷/۳۸ درصد، سهم ابزار پذیرش موبایلی ۱/۱۵ درصد و سهم ابزار کارتخوان فروشگاهی ۹۱/۴۶ درصد می باشد. نرخ رشد متوسط مبلغ تراکنش هر یک از ابزارهای پذیرش اینترنتی، موبایلی و کارتخوان فروشگاهی ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ به ترتیب برابر ۳۱/۹، ۱۸/۷ و ۲۱/۶ درصد به ازای هر ابزار می باشد و متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش اینترنتی، موبایلی و کارتخوان فروشگاهی در سال ۱۴۰۱ نیز به ترتیب برابر ۲۱۲/۵ میلیون ریال، ۱,۲۸۳/۴ میلیون ریال و ۲/۸ میلیون ریال به ازای هر تراکنش است. سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کشور نیز برابر با ۲۰ تراکنش به ازای ابزار پذیرش موبایلی، ۳۵/۳ تراکنش به ازای ابزار پذیرش اینترنتی، ۶۶۷ تراکنش به ازای ابزار کارتخوان فروشگاهی می باشد.

بخش دوم: شاخص های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپراک، تعریف و اندازه گیری شده اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. سهم تراکنش های موفق از کل تراکنش های سال ۱۴۰۱، ۹۲/۵۵ درصد بوده و ۷/۴۵ درصد کل تراکنش ها نیز در زمره تراکنش های خطادار

طبقه بندی شده‌اند. در میان تراکنش‌های خطا، ۸۶/۲۱ درصد متعلق به خطاهای کاربری می‌باشد و بعد از آن نیز سهم انواع خطاهای صادرکنندگی، پذیرندگی، کسب و کار و شاپرکی به ترتیب برابر با ۱۱/۶۷ درصد، ۱/۳۳ درصد، ۰/۶۳ درصد و ۰/۱۶ درصد می‌باشد. بر همین اساس سهم هر یک از خطاها از کل تراکنش‌ها (خطا + تراکنش‌های موفق) برابر با ۰/۱۰ درصد سهم خطای پذیرندگی، ۰/۸۷ درصد سهم خطای صادرکنندگی، ۶/۴۲ درصد سهم خطای کاربری، ۰/۰۱ درصد سهم خطای شاپرکی و ۰/۰۵ درصد سهم خطای کسب و کار می‌باشد. میزان دسترس پذیری حس شده شبکه در سال ۱۴۰۱ برابر ۹۸/۹۷ درصد و میزان دسترس‌پذیری سوئیچ شاپرک ۹۹/۹۹ درصد بوده است. لازم به توضیح است که میزان دسترس پذیری شبکه بر اساس خطاهای صادرکنندگی، پذیرندگی، شاپرکی و کسب و کار (ونه خطاهای کاربری) محاسبه شده و میزان دسترس پذیری شاپرک بر اساس خطاهای شاپرکی محاسبه شده است.

بخش سوم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در سال ۱۴۰۱ در بازار مبلغی همچنان شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی را به خود اختصاص داده است. اختلاف سهم بازار مبلغی دو شرکت نخست بازار، به ترتیب ۲/۷۸ درصد می‌باشد.

در بررسی سهم بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در سال ۱۴۰۱ مشاهده شد که بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است.

در بررسی سهم بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در سال ۱۴۰۱ مشاهده گردید که بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در این سال شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم مبلغی را تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است. به‌طور کلی تغییر صاحبان بازار تراکنش‌ها در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال گذشته در بازار تعدادی دو ابزار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی و نیز سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ اتفاق افتاده است.

در سال ۱۴۰۱ شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. بالاترین رقم شاخص مذکور در سال مورد مطالعه متعلق

به شرکت "فن آوا کارت" است. عملکرد شرکت "الکترونیک کارت دماوند" در انتهای دوره بسیار مثبت ارزیابی شده است. در مقابل شرکت "فن آوا کارت" بیشترین افزایش درصدی را نسبت به سایر شرکتها در این شاخص تجربه کرده است.

در شاخص متوسط سهم بازار هر یک از شرکت های PSP از تعداد ابزارهای پذیرش فعال در سال ۱۴۰۱، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در کارتخوان فروشگاهها و ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین سهم را در بین سایر شرکتها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "به پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاهها تراکنش دار شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را در سال ۱۴۰۱ به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش دار دست یافته است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز به گونه ای عمل نموده که بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص متوسط اثر بخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهها فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در سال ۱۴۰۱ شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت الکترونیک سپهر" شاخص اثربخشی مبلغی بالاتر از یک داشته اند. این شرکتها در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهها تراکنش دار نیز عددی بالاتر از یک داشته اند، که به این معناست که جذب تراکنش های این شرکتها بر روی کارتخوان های تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان هایشان از کل کارتخوان های تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان های فروشگاهها این شرکتها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنشها به نسبت سایر شرکتها موفق تر عمل نموده اند.

در سال ۱۴۰۱ کمترین رقم شاخص نسبت مجموع کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه های فعال سیستمی هر شرکت، به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپردازان آروند امید" مشاهده می شود. به طور کلی در سال ۱۴۰۱ سهم کارتخوان های کم تراکنش

و فاقد تراکنش مالی، بالغ بر ۱۲ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش چهارم: بازار بانکهای پذیرنده تراکنشها و بانکهای صادرکننده کارتهای بانکی تراکنشدار در این بخش مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج شاخص بازار در بخش بانکهای پذیرنده مبین آن بوده که در مجموع "بانک ملت" در سال ۱۴۰۱ بیشترین سهم از بازار را چه به لحاظ تعدادی و چه به لحاظ مبلغی به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانکهای پذیرنده قرار گرفته است. "بانک ملت" از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش نیز همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است.

در بررسی شاخص سهم هر بانک پذیرنده از بازار تراکنشهای هر یک از ابزارهای پذیرش، "بانک ملت" همچنان در هر سه ابزار پذیرش (به غیر از سهم تعدادی و مبلغی ابزار پذیرش اینترنتی) و در هر دو شاخص سهم تعدادی و سهم مبلغی جایگاه نخست را دارد. در سال ۱۴۰۱ بانک "بانک ملی ایران" بیشترین سهم تعداد تراکنشها و بانک "بانک ملت" بیشترین سهم از مبلغ تراکنشها را در ابزار پذیرش اینترنتی از آن خود کرده است.

همانند هر سال بالاترین سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از کل تراکنشهای هر بانک پذیرنده به ابزار پذیرش "کارتهای فروشگاهی" تعلق گرفته و پس از آن با اختلاف زیاد به ترتیب ابزار پذیرشی "اینترنتی" و "موبایلی" قرار دارند.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانکهای پذیرنده تراکنشهای موبایلی نشاندهنده تداوم تمرکز بالا در بازار در سال ۱۴۰۱ بر روی این ابزار بوده است. به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانکها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنشهای بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار کارتهای فروشگاهی مبین وجود تمرکز رقابتی و ابزار پذیرش اینترنتی مبین وجود تمرکز ملایم در بازار پذیرش تراکنشهای این ابزارها بین ۳۲ بانک پذیرنده می باشد. در مقایسه انجام شده بین دو سال متوالی، میزان این شاخص در ابزار پذیرش " ابزار پذیرش اینترنتی" کاهش داشته، اما در بازار ابزار پذیرش "موبایلی" و "کارتهای فروشگاهی" با رشد همراه بوده است.

در بحث صادر کنندگی کارت های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپراک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت طبقه بندی می شوند. در میان کارت های تراکنش دار در سال ۱۴۰۱، بیشترین تعداد متعلق به کارت برداشت، سپس کارت هدیه و بن کارت بوده و کارت اعتباری کمترین تعداد را داشته است. تعداد کارت های بانکی تراکنش دار در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ کاهش ۸/۱۷ درصدی داشته است. کارت های اعتباری در این دوره زمانی کاهش تعدادی معادل ۳/۵۵ درصدی و کارت های برداشت کاهش تعدادی منفی ۷/۶۶ درصدی و کارت های هدیه و بن کارت، کاهش تعدادی منفی ۱۶/۵۷ درصدی را تجربه نموده اند. در سال ۱۴۰۱ بیشترین کارت اعتباری تراکنش دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت برداشت تراکنش دار مربوط به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بوده است و در تعداد کارت هدیه و بن کارت تراکنش دار "بانک ملی ایران"، "بانک ملت" و "بانک پارسیان" در سه جایگاه نخست قرار گرفتند.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار از مجموع کارت های بانک صادر کننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن به منظور بررسی میزان رقابت بانک ها در صدور انواع کارت های بانکی در سال ۱۴۰۱ مورد بررسی قرار گرفت. شاخص هرفیندال - هیرشمن در سال ۱۴۰۱ مبین تمرکز بالا در بازار صادر کنندگی کارت های اعتباری می باشد، به این معنا که رشد بالایی داشته و می توان گفت که در انحصار بانک یا بانک های خاصی می باشد. در خصوص کارت برداشت و کارت هدیه در طبقه ملایم و بن کارت این شاخص در طبقه رقابتی قرار گرفته است.

همچنین در این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبالغ تراکنش های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک در سال ۱۴۰۱ صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد تراکنش های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک سپه"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم مبلغ تراکنش های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و بیشترین سهم تعداد تراکنش های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" و بیشترین سهم

مبلغ تراکنش های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص داشته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش های شاپرک، مشاهده می گردد که سه بانک "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش های پذیرش شده را در سال ۱۴۰۱ دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

همچنین جهت بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش های صادره هر بانک با تعداد تراکنش های پذیرش شده همان بانک ها محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می دهد که به ترتیب بانک های "بانک ملی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سپه" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده اند و کمترین سهم به "موسسه اعتباری توسعه" تعلق گرفته است.

از منظر مبلغی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "موسسه اعتباری توسعه" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش های پذیرش شده هر بانک با تراکنش های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک، "بانک ملت"، "بانک سامان" و "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" در سال ۱۴۰۱ بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن"، در این سال بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک های پذیرنده تراکنش ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهات تراکنش ها و

کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانکهای پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در سال ۱۴۰۱، بانکهای پذیرنده میزان ۸۷ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در بین این بانکها، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" با کمترین متوسط، ۹ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و "موسسه اعتباری توسعه" با ۱۶۰ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده در کل سال ۱۴۰۱، پرداخت کرده است. اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط در سال ۱۴۰۱، معادل ۱۸/۴۹ برابر است، یعنی بانک با بیشترین مبلغ کارمزد در سال ۱۴۰۱ به نسبت هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده بیش از ۱۸/۴۹ برابر بانک با کمترین مبلغ کارمزد، در شبکه پرداخت کشور، کارمزد پرداخت کرده است.

همچنین همانگونه که بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، کارمزدی که توسط بانکهای صادرکننده به تراکنش‌های kartی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در بخش انتهایی شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای سال ۱۴۰۱ محاسبه گردیده است که در کل بانکهای صادرکننده در سال ۱۴۰۱ به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۲۱۰ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، "بانک کارآفرین" با ۶۴ ریال و پس از آن "بانک توسعه صادرات ایران" با ۷۰ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت kartی و "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۴۲۸ ریال و پس از آن "موسسه اعتباری توسعه" با مبلغ ۳۷۰ ریال بالاترین مبالغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۶- واژه نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

بانک پذیرنده^{۳۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"ی^{۳۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۲}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

انواع خدمات^{۳۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۳۳}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر

بانک صادرکننده^{۳۹}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این

^{۳۱} IBAN: International Bank Account Number

^{۳۲}Service Type

^{۳۳} Purchasing Good/Services

^{۳۲} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

تراکنش خطای شاپرکی

به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۳۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۳۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۳۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۳۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۳۸}

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن

^{۳۷} Balance Inquiry

^{۳۸} Transaction Status

^{۳۴} Bill Payment

^{۳۵} Reload

^{۳۶} Top-up

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۳۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۴۰} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۳۹} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۴۱}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۴۲}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه‌های^{۴۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۴۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۴۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۴۴} Web-Mobile

^{۴۵} In-App Purchase

^{۴۱} Internet Payment Gateway

^{۴۲} Mobile Payment Gateway

^{۴۳} In-Store

گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلا ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۵۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری یا سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۴۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۴۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۴۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن‌کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۴۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۵۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این

^{۴۹} online

^{۵۰} offline

^{۵۱} Credit card

^{۴۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارت‌تی در نظام بانکی کشور.

^{۴۷} Debit card

^{۴۸} prepaid

سویچ شاپراک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می-گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپراک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپراک به اندازه

۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام ۵۲

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

سهام تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۵۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۵۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

^{۵۴} Demand deposits

^{۵۳} Quasi money

اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال - هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۵۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$\frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$\frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

شاخص هرفیندال - هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.